

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut mezinárodních studií

Ludmila Lešková

**Analýza účinnosti odstranění velitele
teroristické organizace v případě
Kavkazského emirátu**

Bakalářská práce

Praha 2015

Autor práce: **Ludmila Leškovská**

Vedoucí práce: **Doc. PhDr. Emil Aslan Souleimanov, Ph. D.**

Rok obhajoby: **2015**

Bibliografický záznam

LEŠKOVSKÁ, Ludmila. *Analýza účinnosti odstranění velitele teroristické organizace v případě Kavkazského emirátu*. Praha, 2015. 43 s. Bakalářská práce (Bc.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut mezinárodních studií. Katedra ruských a východoevropských studií. Vedoucí diplomové práce Doc. PhDr. Emil Aslan Souleimanov, Ph. D.

Abstrakt

Bakalářská práce se věnuje analýze účinnosti odstranění velitele teroristické organizace v případě Kavkazského emirátu. Tato strategie se stala středobodem zájmu akademiků a politiků především po útocích 11. září a velké izraelské protiteroristické kampaně za druhé intifády. Ačkoliv státy vynakládají velké finanční prostředky a úsilí pro dopadení velitelů teroristických organizací, je účinnost této strategie stále častěji diskutována. Tato práce si stanovuje za cíl zjistit, zda je strategie odstranění velitele, používaná ruskými bezpečnostními složkami, účinná v případě organizace Kavkazský emirát. V první části práce je věnována pozornost dosavadním akademickým výzkumům na toto téma a druhá empirická část se již věnuje analýze kavkazského emirátu, sběru dat a jejich závěrečnému vyhodnocení.

Abstract

This bachelor thesis tries to analyze the effectiveness of the counterterrorism strategy of leadership decapitation in the Caucasus Emirate terrorist group. This strategy gained the attention of academia and policy makers mainly after the 9/11 attacks and the Israeli counterterrorism campaign during the second intifada. Governments are spending a major amount of finances and effort to capture or kill the leaders of terrorist groups; however the effectiveness of this approach is increasingly being questioned. The goal of this paper is to assess the effectiveness of the leadership decapitation strategy used by the Russian security forces against the Caucasus Emirate terrorist organization. The first

part of this paper is presenting the current academic discussion on the leadership decapitation strategy. The second empirical part of this paper is analyzing the Caucasus Emirate organization and using gathered data to evaluate the effectiveness of this strategy.

Klíčová slova

odstranění velitele, protiteroristická strategie, Kavkazský emirát, Severní Kavkaz, terorismus

Keywords

leadership decapitation, counter-terrorism strategy, Caucasus Emirate, North Caucasus, terrorism

Rozsah práce: 65 292 znaků

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval/a samostatně a použil/a jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne ... **15. 5. 2015**

Leškovská Ludmila

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala panu docentu Emilu A. Souleimanovi za jeho vedení, čas a trpělivost, které věnoval revizi mé práce.

PROJEKT BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno:

Ludmila Leškovská

E-mail:

leskovska.ludmila@gmail.com

Semestr:

2.

Akademický rok:

2014/2015

Název práce:

Analýza účinnosti odstranění velitele v případě Kavkazského emirátu

Předpokládaný termín dokončení (semestr, školní rok):

2. semestr 2014/2015

Vedoucí bakalářského semináře:

PhDr. Marek Pečenka

Vedoucí práce (není povinné):

Doc. PhDr. Emil Aslan Souleimanov, Ph.D.

Zdůvodnění výběru tématu práce (5 řádek):

Ačkoliv je téma účinnosti protiteroristické strategie odstranění velitele teroristických organizací v akademické sféře do veliké míry zpracováno, je většina pozornosti věnována pouze několika státům, jakými jsou například USA či Izrael. Případ Kavkazského emirátu nebyl v kontextu této strategie ještě důkladně zpracován. Tato práce má za cíl přispět do akademické diskuze kvalitativní studií této teroristické organizace.

Předpokládaný cíl (5 řádek):

Práce si klade za cíl zjistit, zda je strategie odstranění velitele v případě Kavkazského emirátu účinná. Zároveň se snaží odpovědět na otázku, jakým způsobem ovlivnilo již provedené odstranění velitele operabilitu organizace a její kohezi. V rámci hledání této odpovědi chce práce dospět také k obecnějším závěrům o tom, zda disponuje Kavkazský emirát nějakými specifickými vlastnostmi, které mají na účinnost strategie přímý vliv.

Základní charakteristika tématu (10 řádek):

Téma se zabývá analýzou účinnosti protiteroristické strategie odstranění velitele teroristických skupin a snaží se v případě Kavkazského emirátu zjistit, jak je tato strategie úspěšná či neúspěšná. V práci je využíváno dosavadních poznatků akademiků na téma účinnosti této strategie a pomocí používaných teorií se práce snaží objevit některé hlavní charakteristické rysy skupiny, které vedou k účinnosti či neúčinnosti strategie. Zároveň se práce snaží vytvořenou databází měřit tuto účinnost. Porovnává, jak se změnila efektivita a četnost teroristických útoků v důsledku odstranění velitele organizace Kavkazského emirátu.

Předpokládaná struktura práce (10 řádek):

Práce bude rozdělena na tři hlavní části.

-Úvod

-Rozbor literatury

-Analýza Kavkazského emirátu

V úvodní části se bude autorka snažit strategii odstranění konceptualizovat, vymezit některé pojmy a představit způsob sběru dat použitých ve výsledných grafech. Druhá část zabývající se rozбором akademické literatury na téma strategie odstranění velitele se bude zabývat studovanými a používanými teoriemi, přístupem jednotlivých autorů a

jejich metodám. V třetí poslední části bude věnována pozornost Kavkazskému emirátu. Kapitola bude analyzovat jeho strukturu a jeho velitele. Na konci této kapitoly budou představena data a ty následně vyhodnocena.

Základní literatura (10 nejdůležitějších titulů):

Emil A. Souleimanov, "The Caucasus Emirate: Genealogy of an Islamist Insurgency" Middle East Policy, Vol. 11, Issue 4 (2014), s. 155-167

Jean-Francois Ratelle, "The North Caucasus Insurgency: Understanding the Chechen Rebels in the Context of Caucasus Emirate" v Chechnya in War and Beyond, ed. Anne Le Huerou et al. (Routledge, 2014)

Gordon M. Hahn "Getting the Caucasus Emirate Right" A Report of the CSIS Asia and Eurasia Program (August 2011), 27 stran

Elena Pokalova Chechnyas Terrorist Network: The Evolution of Terrorism in Russia's North Caucasus (ABC-CLIO, 2015), 259 stran

Audrey Kruth Cronin "How Al-Qaida Ends: The Decline and Demise of Terrorist Groups" International Security Vol.31 (Summer 2006), str. 7-48

Jenna Jordan "When Heads Roll: Assessing the Effectiveness of Leadership Decapitation" Security Studies Vol. 18. (2009), str. 719-755

Marc Sageman, Understanding Terror Networks (University of Pennsylvania Press; April 2004), 232 stran.

Domitilla Sagramoso,, "The Radicalisation of Islamic Salafi Jamaats in the North Caucasus: Moving Closer to the Global Jihadist Movement?" Europe-Asia Studies, Vol. 64, No.3 (May 2012), s. 561-595.

Uwe Halbach a Michail Logvinov, „Das Kaukasus-Emirat und der internationale Jihadismus“ SWP-Aktuell, No. 41, Deutsches Institut für Internationale Politik und Sicherheit (Juli 2012), s. 1-4.

Podpis studenta a datum

Schváleno	Datum	Podpis
Vedoucí bakalářského semináře		
Garant oboru		

Obsah

ÚVOD.....	2
VYMEZENÍ TÉMATU	3
PROBLÉM DEFINICE POJMŮ	3
METODOLOGIE A STRUKTURA PRÁCE.....	5
<i>Metoda sběru dat</i>	6
<i>Možné chyby vytvořené databáze</i>	8
ZÁKLADNÍ POUŽITÁ LITERATURA	9
1. ROZBOR AKADEMICKÉ LITERATURY ZABÝVAJÍCÍ SE STRATEGIÍ ODSTRANĚNÍ VELITELE TERORISTICKÝCH ORGANIZACÍ.....	11
1.1. POUŽÍVANÉ TEORIE	11
1.2. ROZBOR LITERATURY	13
2. EMPIRICKÁ STUDIE KAVKAZSKÉHO EMIRÁTU	19
2.1. HISTORICKÝ ÚVOD	19
2.2. ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA KAVKAZSKÉHO EMIRÁTU	21
2.3. ORGANIZAČNÍ STRUKTURA.....	23
2.4. ODSTRANĚNÍ VELITELE	26
2.5. VYHODNOCENÍ DAT	30
ZÁVĚR	34
SUMMARY	35
SEZNAM LITERATURY.....	37
PRIMÁRNÍ ZDROJE.....	37
MONOGRAFIE	38
PERIODIKA	39
INTERNETOVÉ ZDROJE.....	42

Úvod

Protiteroristické strategie hrají významnou roli v bezpečnostní politice jednotlivých států. Jednou z těchto strategií je odstranění velitelů teroristických skupin.¹ Tato strategie upoutala pozornost především kvůli jejímu intenzivnímu využívání izraelskou vládou v boji proti palestinským radikálním skupinám. Od roku 2002 je strategie cíleného zabití a odstranění velitele inkorporována do oficiálních protiteroristických politik Izraele.² Tuto strategii si následně osvojily mimo jiné i Spojené státy. V roce 2006 byla strategie odstranění velitele prohlášena za jednu z hlavních priorit Spojených států v jejich Národní strategii pro boj proti terorismu. Podle dokumentu „vede ztráta velitele k degradaci teroristické skupiny, její soudržnosti a v některých případech může zapříčinit i její přímý zánik.“³

Zabití velitele al-Káidy, Usámy bin Ladina, bylo v roce 2011 považováno za jeden z největších úspěchů americké protiteroristické strategie. Mezi lety 2011 a 2012 se americké vládě podařilo eliminovat ještě další dva vysoké velitele al-Káidy. Po několika měsících však vyvstala otázka, do jaké míry byla tato strategie účinná, neboť nedošlo k očekávanému výraznému oslabení al-Káidy.⁴

Strategie odstranění velitele byla v minulosti často používána i jinými státy. V Japonsku čelily bezpečnostní složky organizaci Óm šinrikjó. V Irsku byla tato strategie aplikována proti teroristické skupině IRA a Turecká republika úspěšně odstranila velitele teroristické organizace Kurdská strana pracujících.

Také Ruská federace čelí bezpečnostnímu riziku, které pochází z oblasti Severního Kavkazu, a ke snížení této hrozby používá mimo jiné i strategii odstranění velitele. V tomto regionu dochází již více než deset let k praktikování teroristických taktik povstaleckými skupinami. Zastřešující organizace sjednocující většinu těchto násilných skupin se nazývá Kavkazský emirát.

---

¹ Stewart J. D'Alessio, Lisa Stolzenberg a Dustin Dariano "Does Targeted Capture Reduce Terrorism?" *Studies in Conflict and Terrorism* Vol. 37 (2014), str. 881-894.

²Stephane Carvin "The Trouble with Targeted Killing" *Security Studies* Vol. 21 (2012), str. 529-530.

³ "National Strategy for Combating Terrorism," *Council on Foreign Relations* (Sep 2006), str. 11-12. Staženo online 10. 5. 2015 <http://www.cfr.org/counterterrorism/national-strategy-combating-terrorism-2006/p11389>

⁴ Bryan C. Price "Targeting Top Terrorists: How Leadership Decapitation Contributes to Terrorism" *International Security* Vol. 36 (Spring 2012), str. 9-46.

Cílem této práce je analýza účinnosti odstranění velitele teroristické organizace právě v případě Kavkazského emirátu. Zároveň se práce snaží nalézt odpověď na tyto otázky: Ovlivnilo odstranění velitele Kavkazského emirátu operační schopnosti skupiny? Do jaké míry? Co je hlavními možnými příčinami efektivity/neefektivity strategie v případě Kavkazského emirátu?

Téma terorismu a s tím souvisejících protiteroristických strategií a taktik je mezi akademiky velice populární, mimo jiné také z důvodu, že výsledky těchto studií mohou sloužit jako návod pro zlepšení protiteroristických opatření jednotlivých států. Ačkoliv je zde několik prací zabývajících se odstraněním velitele teroristických organizací i v jiných zemích než jen v Izraeli a USA, neexistuje studie, která by se přímo věnovala odstranění velitelů teroristických skupin v Ruské federaci. Tato práce má za cíl přispět to této akademické debaty svou kvalitativní studií účinnosti odstranění velitele v případě Kavkazského emirátu.

Vymezení tématu

Práce staví do popředí použití strategie odstranění velitele proti Kavkazskému emirátu a její vliv na jeho operační schopnosti. Naopak se práce nezabývá srovnáním této strategie s jinými, Ruskou federací používanými metodami boje proti terorismu.

Empirická část studie se věnuje událostem v období od roku 2007 do března roku 2015, avšak při představení historického kontextu zachází práce až do devadesátých let dvacátého století. Práce je zaměřena na analýzu aktivit Kavkazského emirátu na území Ruské federace a toto teritorium nepřesahuje.

Problém definice pojmů

Ačkoliv je téma účinnosti odstranění velitele poslední léta důkladně analyzováno, existují v aktuálním akademickém diskursu vážné neshody. Jedná se především o definování a vymezení pojmu odstranění velitele. Zanedbání definice může vést k zaměnění s jinými pojmy používanými v protiteroristických politikách. Jedná se především o odlišení pojmu cílené zabití (targeted killing) a odstranění velitele (leadership decapitation). Zatímco je cílené zabití v kontextu protiteroristických strategií možné definovat jako účelové usmrcení osoby či skupiny osob podílející se na teroristických aktivitách nebo osob podezříváných z takovýchto aktivit, je odstranění velitele účelové usmrcení konkrétní, předem identifikované osoby, která vykonává

velící funkci v definovatelné teroristické organizaci. Zamění-li se či sloučí-li se tyto pojmy při zkoumání účinnosti cíleného zabití či účinnosti odstranění velitele, může autor dojít k nepřesným výsledkům.

Například Stephanie Carvinová analyzuje ve své práci nynější akademický diskurs na téma cíleného zabití.⁵ Nerozeznává od sebe ale pojmy cílené zabití a odstranění velitele. Staví tak v rámci práce proti sobě příklad efektivity izraelských operací proti několika stovkám palestinských povstalců a zabití velitele peruánské teroristické organizace. Porovnávání výsledků napříč strategiemi bez přihlédnutí k možným nevýhodám takového postupu může vést k zavádějícím výsledkům.

Autoři pracují se samotným pojmem odstranění velitele různými způsoby. D'Alessio et al., Audrey Kruth Croninová či Marc Freeman považují za velitele pouze jednu konkrétní osobu, která má v organizaci největší moc.⁶ Tyto studie následně zkoumají účinnost strategie odstranění velitele na případech, kdy došlo k eliminaci právě této jedné osoby. Naopak jiní autoři, jako například Jenna Jordanová nebo Marc Sageman, považují velitele v kontextu protiteroristické strategie za širší pojem zahrnující nejen nejvyššího vůdce, ale také celou nejvyšší velící strukturu (vytvořenou kolem hlavního velitele nebo spadající pod něj).⁷ Při porovnávání výsledků studií je vždy třeba zohlednit tyto rozdílné definice velitele. Tato studie pracuje s pojmem velitele stejně jako Jordanová a Sageman. Pod pojmem velitel se tedy rozumí celá nejvyšší velitelská struktura Kavkazského emirátu.

Při zkoumání účinnosti strategie odstranění velitele je obtížné s přesností určit, jak má být tato úspěšnost měřena. Nejčastěji se autoři uchylují k porovnání počtu útoků provedených před odstraněním velitele s počtem útoků po odstranění velitele. Mezi tyto autory patří například D'Alessio et al. nebo Aaron Mannes.⁸ Zároveň porovnávají počet

⁵ Stephanie Carvin "The Trouble with Targeted Killing" *Security Studies* Vol. 21, Issue 3. (2012), str. 529-555.

⁶ Stewart J. D'Alessio, Lisa Stolzenberg a Dustin Dariano "Does Targeted Capture Reduce Terrorism?" *Studies in Conflict and Terrorism* Vol. 37 (2014), str. 881-894. Audrey Kruth Cronin "How Al-Qaida Ends: The Decline and Demise of Terrorist Groups" *International Security* Vol. 31 (Summer 2006), str. 22. Michael Freeman "A Theory of Terrorist Leadership (and its Consequences for Leadership Targeting)" *Terrorism and Political Violence*, Vol. 26. Issue 4 (2014), str. 666-687.

⁷ Jenna Jordan "When Heads Roll: Assessing the Effectiveness of Leadership Decapitation" *Security Studies* Vol. 18. (2009), str. 719-755. Marc Sageman, *Understanding Terror Networks* (University of Pennsylvania Press; April 2004), str. 131-147.

⁸ Viz například Aaron Mannes, "Testing the Snake Head Strategy: Does Killing or Capturing its Leaders Reduce a Terrorist Group's Activity?" *The Journal of International Policy Solutions* Vol. 9 (Spring, 2008), nebo viz Stewart J. D'Alessio et al. "Does Targeted Capture Reduce Terrorism?"

mrtvých a zraněných v důsledku těchto útoků před odstraněním velitele a po něm. Tento postup umožňuje celkem jednoznačným způsobem zjistit, zda odstranění velitele vedlo k poklesu počtu útoků či nikoliv, a tím posoudit, zda byla strategie účinná či zda neměla na aktivity skupiny žádný vliv.

Naopak Jenna Jordanová či Bryan C. Price se uchylují k obecnější definici účinnosti.⁹ Podle nich je strategie efektivní, dojde-li po odstranění velitele skupiny ve stanoveném časovém období k úplnému zániku této teroristické skupiny. Tento postup umožňuje vyvozovat obecná tvrzení o efektivitě odstranění velitele, ale skýtá i některé problémy. Například stanovené období, ve kterém autoři zkoumají, zda skupina přestane existovat, může být velice limitující, neboť důsledek odstranění velitele se může projevit až po období delším. Zároveň tento postup tvrdí, že je strategie účinná pouze v případě, když vede k přímému zániku teroristické skupiny, a nezohledňuje variantu, kdy může vést pouze k výraznému snížení jejích aktivit.

Tato práce využívá měřitelných dat a posuzuje účinnost odstranění velitele srovnáním počtu teroristických útoků před odstraněním a po odstranění, stejně tak jako porovnává počet mrtvých a zraněných v důsledku těchto útoků.

Metodologie a struktura práce

Práce se snaží dospět k odpovědím na výzkumné otázky pomocí rozboru aktuálního akademického diskursu na téma odstranění velitele a následné kvalitativní studie organizace. Rozbor literatury je uveden v první kapitole textu a má za cíl dopomoci lepšímu pochopení konceptu odstranění velitele. Zároveň prezentuje dosavadní způsoby analýzy účinnosti této strategie. Představuje také dvě hlavní teorie, se kterými autoři pracují: teorii charismatického velitele a teorii sociálních sítí. V rozboru literatury jsou uvedeny příklady účinnosti této strategie, ale i případy, kdy odstranění velitele nevedlo k žádné měřitelné změně. Autoři byli vybráni na základě pečlivé analýzy dosavadního stavu akademické literatury na toto téma. Autoři, kteří se zabývají již prostudovanou teroristickou skupinou a nezískávají nové či jiné výsledky jako dosavadní studie, nejsou v rozboru literatury zmíněni. Ta je omezena především na díla autorů, kteří v rámci akademické sféry vedou na toto téma aktivní diskuzi.

---

⁹ Jenna Jordan "When Heads Roll: Assessing the Effectiveness of Leadership Decapitation". Bryan C. Price "Targeting Top Terrorists: How Leadership Decapitation Contributes to Terrorism".

Rozbor literatury vede autorku této práce také k definování nejdůležitějších faktorů organizace, které mají přímý vliv na účinnost odstranění velitele. Těmito faktory jsou postavení velitele v organizaci, jeho důležitost a organizační struktura skupiny.

Následující druhá kapitola se již věnuje empirické studii samotného Kavkazského emirátu a analýze účinnosti odstranění velitele této teroristické organizace. Kapitola je rozdělena na několik částí. První část se snaží zasadit Kavkazský emirát do historického kontextu a představit čtenáři jeho původ. Účelem této části není detailní analýza vzniku organizace. Naopak pouze představuje existující diskuzi akademiků na téma původu násilí v regionu a s tím souvisejících příčin, které mohly vést ke vzniku Kavkazského emirátu.

Druhá část se zabývá charakteristikou organizace, její činností, úspěchy a přestavením hlavních postav. Tato část již nabízí detailnější analýzu charakteru skupiny. Třetí část je věnována problematice určení organizační struktury skupiny. Důležitost organizační struktury je prezentována právě v rozboru literatury. Organizační struktura každé teroristické skupiny může poskytnout vysvětlení, proč se organizace po odstranění velitele chová určitým způsobem. Definování organizační struktury tak povede k lepšímu pochopení následných získaných údajů.

Čtvrtá část třetí kapitoly je již věnována konkrétním případům odstranění velitele. Na základě analýzy Kavkazského emirátu a pomocí pokusu použití teorie sociálních sítí byly vybrány osoby, které vykonávají nejdůležitější velící funkce v organizaci a u kterých došlo k jejich odstranění. Tento výběr byl proveden na základě úvahy o jejich postavení v síti, tj. ti jedinci, kteří mají pravděpodobně nejvíce aktivních vztahů s nejvíce členy emirátu. V poslední páté části je již pomocí získaných dat analyzována účinnost odstranění velitele. Měření této účinnosti je prováděno porovnáním počtu a efektivity teroristických útoků před odstraněním velitele s počtem teroristických útoků po odstranění velitele.

Metoda sběru dat

Analýza se věnuje časovému období od října 2007 do března 2015. V tomto časovém horizontu sleduje počet provedených teroristických útoků Kavkazským emirátem. Za teroristický útok se považuje každý útok, ve kterém bylo účelově použito

násilí či účelově vyhrožováno použitím násilí.¹⁰ Za teroristický útok se tedy nepovažují náhodné střety členů emirátu s bezpečnostními složkami či kolaterální ztráty na civilních životech při takovýchto střetech. Mapují se pouze teroristické útoky provedené na území Ruské federace, a to z důvodu zapojení některých členů Kavkazského emirátu v jiných konfliktech, např. ve válce v Sýrii. Analýza je abstrahována od aktivity těchto a jiných bojovníků na jiném území než území Ruské federace.

Analýza zároveň sleduje počet obětí a zraněných v důsledku těchto útoků. Mezi zabitě a zraněné osoby patří jak civilisté, tak také bezpečnostní složky Ruské federace. Je možné namítat, že útoky na bezpečnostní složky nelze považovat za útoky teroristické, ale útoky provedené v rámci gerilové války.¹¹ Avšak pro účely této práce není zacházeno do diskuze na toto téma. Místo toho je výběr dat obhájen skutečností, že je Kavkazský emirát prohlášen Ruskou federací za teroristickou organizaci, a proto každý účelový útok, ať již proti civilistům či bezpečnostním složkám, je považován za útok teroristický.

Incidenty byly při sběru dat identifikovány od nejmladších po nejstarší. Nejdříve byla důkladně prověřena veškerá oznámení, která se vyskytla v období mezi 31. únorem 2015 a 1. lednem 2014 na serveru Kavkazcenter¹². Z těchto oznámení byla vybrána ta, která podávala zprávy o provedeném teroristickém útoku Kavkazským emirátem. Tyto zprávy byly následně ověřeny vždy minimálně jedním nezávislým zdrojem. Mezi tyto zdroje patří server Kavkaz Uzel (Caucasus Knot)¹³ či BBC¹⁴. Zatímco byly teroristické útoky identifikovány především prostřednictvím serveru Kavkazcenter, byla data o počtu obětí a zraněných vždy převzata z nezávislého zdroje, neboť se počty v některých případech od sebe výrazně lišily.

Důvodem využívání serveru Kavkazcenter je zdráhání nezávislých zdrojů identifikovat v některých případech útočníky, neboť nemají k dispozici patřičné důkazy. Na druhou stranu oznamuje server Kavkazcenter vždy, zda se jednalo o členy

¹⁰ Ganor, Boaz „Defining Terrorism: Is one Mans Terrorist Another Mans Freedom Fighter?“ *Police Practise and research an International Journal* (2002) str. 294.

¹¹ Je zde upozorněno na tento možný rozpor, z důvodu rozsáhlé akademické diskuze na téma rozdílu mezi teroristickými a gerilovými organizacemi. Viz. Ganor, Boaz „Defining Terrorism“, str. 296 – 299.

¹² Server Kavkazcenter je podle vlastního popisu nezávislý internetový informační server. Avšak na základě jeho dalšího popisu je znát, že se jedná o server podporující severokavkazské bojovníky a vydávající neobjektivní zprávy, ve kterých jsou ruské bezpečnostní složky prezentovány jako „loutky“, „bezvěrci“, „psi“ atd. <http://www.kavkazcenter.com/>

¹³ *Kavkaz Uzel* <http://eng.kavkaz-uzel.ru/>

¹⁴ *BBC* <http://www.bbc.com/>

Kavkazského emirátu či nikoliv. Krátká úvaha může vést k domněnce, že veškeré úspěšně provedené útoky budou serverem hlášeny jako útoky Kavkazského emirátu. Pečlivá analýza zdroje však tuto domněnku vyvrací. Sever podává také hlášení o úspěšně provedených útocích, ve kterých sice prohlašuje útočnicka za mučedníka (v případě, že během útoku přišel o život), avšak neidentifikuje ho jako člena Kavkazského emirátu. V případě, že nemá dostatečné zdroje informací a není schopen útočnicka identifikovat, prohlásí útočnicka za zcela neznámého.

Útoky takto identifikované v období mezi 31. únorem 2015 a 1. lednem 2014 byly zaneseny do grafů. Následně byly analyzovány útoky v období mezi 31. prosincem 2013 a 31. říjnem 2007. Z důvodu rozsáhlého časového období a velkého počtu dat byly použity data útoků Kavkazského emirátu v Global Terrorism Database¹⁵. Aby byla zachována metoda sběru dat, došlo k náhodnému vybrání tří incidentů z této databáze. Ty byly následně ověřeny jak u serveru Kavkazcenter, tak u jedno z nezávislých serverů. Oba servery potvrdily všechny tři náhodně vybrané údaje použité v GTB. Následně byla veškerá data z tohoto období zanesena do grafů.

Možné chyby vytvořené databáze

Nutnost utajení teroristické organizace pro účely jejího přežití představuje pokaždé nelehkou překážku při sběru podobných dat. S databází je tedy nakládáno s ohledem na tuto skutečnost.

Zatímco data použita z GDT je možné do jisté míry považovat za spolehlivá, neboť jsou využívána mnohými autory v jejich studiích, byla data z období ledna 2014 až března 2015 identifikována autorkou této práce. Je tedy možné se domnívat, že data z tohoto období nemusí být kompletní, neboť autorka nemá přístup k jiným než veřejně dostupným zdrojům.

Jazyková bariéra je také jednou z příčin možných chybějících dat. Ačkoliv je autorka schopna používat ruský jazyk pasivně, nedokáže v ruském jazyce aktivně používat internetové vyhledávací nástroje. Pokud se tedy o některých teroristických útocích psalo pouze v rusojazyčných médiích, nejsou tyto útoky součástí databáze.

---

¹⁵ „Caucasus Emirate“ *Global Terrorism Database, University of Maryland* (latest update August 2014), staženo online 10. 4. 2015
http://www.start.umd.edu/gtd/search/Results.aspx?expanded=no&casualties_type=b&casualties_max=&dtp2=all&success=yes&perpetrator=30016&ob=GTDDID&od=desc&page=1&count=50

Avšak z důvodu velice detailního zpravodajství serveru Kavkaz Uzel, dostupného i v anglické verzi, se autorka domnívá, že případně vzniklá odchylka je pro závěrečné vyhodnocení databáze zanedbatelná.

Největším úskalím vytvořené databáze a následného vyhodnocování dat je problém dokázání přímé kauzality odstranění velitele s výsledky získané v databázi. Autorka provedla detailní analýzu jiných možných jevů, které by mohly výsledná data ovlivnit. Jednou z významných událostí pro Kavkazský emirát byl vnitřní rozpor mezi některými členy emirátu od roku 2010 do 2011. Tento rozpor rozdělil skupinu na dvě frakce. V červenci 2011 však došlo k vyřešení sporu před šarijatským soudem a členové Kavkazského emirátu došli ke společnému řešení.¹⁶ Zároveň v roce 2013 zaujala Ruská federace nové protiteroristické politiky, v rámci kterých začala přímo perzekuovat rodiny podezřelých teroristů. Tento přístup měl za cíl zvýšit odpovědnost potencionálních povstalců a jejich riziko účasti na násilných aktivitách.¹⁷ Vyhodnocování dat probíhá tedy s ohledem na tyto události.

Základní použitá literatura

Empirická část studie, zabývající se detailní analýzou Kavkazského emirátu, se opírá o několik nejdůležitějších prací, které poskytují podrobné analýzy možných příčin vzniku organizace, stejně tak jako její důležitosti, používaných metod, organizační struktury a zároveň zasazují Kavkazský emirát do kontextu násilí a jeho transformace v severokavkazském regionu. Práce Emila A. Souleimanova, jednoho z předních odborníků na téma násilí Severního Kavkazu, „The Caucasus Emirate: Genealogy of an Islamic Insurgency“ nabízí čtenáři kompletní přehled nejdůležitějších informací o této teroristické skupině.¹⁸ Zatímco se autor v první polovině věnuje analýze vzniku organizace a představuje základní důvody, které vedly k jejich využívání násilí pro prosazení svých cílů, nabízí druhá část již konkrétní charakteristiku Kavkazského emirátu, jeho institucí a ideologie. Dále je pracováno s dalšími články Emila A. Souleimanova publikovanými v žurnálu *The Central Asia – Caucasus Analyst*.

¹⁶ Aaron Y. Zelin “The Reunification of the Caucasus Emirate” *CACI Analyst* (31.8.2011). Staženo online 7. 5 2015 <http://old.cacianalyst.org/?q=node/5619/print>

¹⁷ Joshua Sinai “Russian Counterterrorism Policy” *inFocus Quarterly*, Vol. 8., No. 1 (winter 2014). Staženo online 7. 5. 2015 <http://www.jewishpolicycenter.org/4922/russia-counterterrorism-policy>

¹⁸ Emil A. Souleimanov, “The Caucasus Emirate: Genealogy of an Islamist Insurgency” *Middle East Policy*, Vol. 11, Issue 4 (2014), s. 155-167.

Jean-Francoise Ratelle je dalším důležitým autorem, který se ve svých pracích zabývá mimo jiné i analýzou fungování Kavkazského emirátu. Jeho kapitola „The North Caucasus Insurgency: Understanding the Chechen Rebels in the Context of Caucasus Emirate“ v knize *Chechnya in War and Beyond*, ed. Anne Le Huerou¹⁹ nabízí na základě provedeného terénního výzkumu detailní náhled na postavení Kavkazského emirátu ve společnosti, na motivace jednotlivých bojovníků, riziko, které podstupují, a zasazuje Kavkazský emirát do kontextu lokálních problémů. Souleimanov a Ratelle se v akademickém diskursu na téma násilí Severního Kavkazu vyznačují především vyzdvihováním socioekonomických příčin nespokojenosti, které vedou jednotlivce k členství v teroristických skupinách. Zároveň upozorňují na rozdílné stimuly bojovníků v závislosti na tom, z jaké severokavkazské republiky pocházejí. Upozorňují, že role Kavkazského emirátu nesmí být přeceňována, neboť slouží pouze jako symbol sjednocení. V přímém rozporu se Souleimanovem a Ratellem stojí Gordon M. Hahn, jehož dílo „Getting The Caucasus Emirate Right“²⁰ a další jsou také použity v empirické části práce. Hahn, zaměřující se na studium násilí Severního Kavkazu, analyzuje Kavkazský emirát v kontextu globální teroristické sítě al-Káidy a považuje Kavkazský emirát především za džihádistickou teroristickou organizaci, jejíž hlavní motivací je šíření islámu v kontextu globální džihádistické sítě. Tento rozdílný přístup autorů k příčinám vzniku organizace a její hlavní motivace se odráží na některých výsledných úvahách, ke kterým tito autoři docházejí.

Elena Pokalova ve své knize *Chechnyas Terrorist Network: The Evolution of Terrorism in Russia's North Caucasus*²¹ představuje velice obsáhlý a detailní kompilát na téma násilných skupin Severního Kavkazu s kapitolou věnovanou přímo Kavkazskému emirátu. Pokalova shrnuje veškeré důležité informace již existujících prací a obohacuje je o své vlastní úvahy a analýzy.

Díla těchto autorů jsou v této práci považována za základní zdroje informací, které jsou následně doplněny o informace ze zdrojů jiných.

---

¹⁹ Jean-Francois Ratelle, “The North Caucasus Insurgency: Understanding the Chechen Rebels in the Context of Caucasus Emirate” v *Chechnya in War and Beyond*, ed. Anne Le Huerou et al. (Routledge, 2014).

²⁰ Gordon M. Hahn “Getting the Caucasus Emirate Right” *A Report of the CSIS Asia and Eurasia Program* (August 2011), 27 stran.

²¹ Elena Pokalova *Chechnyas Terrorist Network: The Evolution of Terrorism in Russia's North Caucasus* (Santa Barbara: ABC-CLIO, 2015), 259 stran.

1. Rozbor akademické literatury zabývající se strategií odstranění velitele teroristických organizací

Mnoho autorů zabývající se problematikou účinnosti odstranění velitele tvrdí, že debata na toto téma je výrazně polarizovaná.²² Poukazují na tvrdé zastánce, kteří považují tuto strategii za nepostradatelnou při boji proti terorismu. Zároveň zmiňují odpůrce, kteří svými studii označili strategii odstranění velitele za zastaralou a v některých případech i za kontraproduktivní. Všechny tyto studie však mají jednu základní společnou vlastnost. Shodují se, že se zatím nikomu nepodařilo vytvořit univerzálně platnou teorii o účinnosti odstranění velitele teroristických organizací.

1.1. Používané teorie

Při zkoumání problému používají a rozvíjejí autoři dvě základní teorie, které aplikují na své případové studie. Jedná se o teorii charismatického vůdce podle Maxe Webera a novější teorii sociálních sítí.

Teorie charismatického vůdce v diskursu této strategie klade důraz na nepostradatelnou roli velitele. Jeho charisma je Weberem definováno jako vrozená kvalita jedince, která ho povyšuje a vyvyšuje nad prostý lid a zaručuje mu, že se k němu chovají jako k člověku s nadlidskými a výjimečnými schopnostmi. Legitimitu získává velitel pouze obdivem členů skupiny, není mu žádným jiným způsobem zaručena. Charismatický velitel má podle Webera nesrovnatelně větší moc z toho důvodu, že není vázán na žádná, již stanovená pravidla. Ty si vytváří on sám. Velitel svým silným charismatem zprostředkovává kohezi a inspiruje členy k obětování svých prostředků pro blaho vůdce.²³ Kent Oots a Aaron Mannes tvrdí, že pokud se podaří takového charismatického velitele odstranit, organizace s velkou pravděpodobností zanikne. Mannes dodává, že teroristická organizace, která ztratí charismatického vůdce, je vystavena vnitřním nepokojům a násilí uvnitř samotné skupiny.²⁴

---

²² Keith Patrick Dear Squadron Leader "Beheading the Hydra? Does Killing Terrorist or Insurgent Leader Work? *Defence Studies* Vol. 13 (March 2013), str. 294. Patrick B. Johnston "Does Decapitation Work? Assessing the Effectiveness of Leadership Targeting in Counterinsurgency Campaigns" *International Security* Vol. 36 (Spring 2012), str. 48. Bryan C. Price "Targeting Top Terrorists: How Leadership Decapitation Contributes to Terrorism" *International Security* Vol. 36 (Spring 2012), str. 9-10.

²³ Max Weber, *Wirtschaft und Gesellschaft: Grundriss Der Verstehenden Soziologie*, sestaveno Johannesem Winckelmannem (Tübingen: Mohr Siebeck, 2002) str. 140-142.

²⁴ Kent L. Oots, "Organizational Perspectives of the Formation and Disintegration of Terrorist Groups," *Terrorism* Vol. 12, No. 3 (1989), str. 141. Aaron Mannes, "Testing the Snake Head Strategy: Does Killing

Teorie charismatického vůdce však skýtá při hodnocení efektivity odstranění velitele některé nedostatky. Ty se projevují především v případech, kdy organizace disponuje nejen charismatickým vůdcem, ale také rozsáhlou decentralizovanou strukturou. V takovýchto případech může být role charismatického vůdce méně důležitá, protože o osudu skupiny rozhoduje způsob její organizace a struktury. Právě tímto problémem se zabývá teorie sociálních sítí.

Teorie sociálních sítí zkoumá vztahy mezi společenskými jednotkami, tedy jedinci i institucemi, jejich struktury a schémata, která vytvářejí.²⁵ Ačkoliv existuje mnoho různých typologií organizačních struktur teroristických organizací, ve většině studií jsou vždy rozděleny minimálně na organizace hierarchické a organizace decentralizované, přičemž decentralizované zaujímají největší pozornost v akademické debatě.²⁶

Při posuzování účinnosti odstranění velitele u decentralizovaných organizací, je nejdůležitější definovat, jakými vztahy jsou jednotlivci propojeni. U některých organizací se jedná o síť mnoha samostatných jedinců, kteří komunikují se všemi ostatními. Některé sítě jsou tvořeny kolem velitele skupiny, který jako jediný má možnost komunikovat se všemi členy. Může dojít také k vytvoření několika malých skupin, které mezi sebou komunikují na velitelské úrovni.²⁷

Decentralizovaný charakter skupiny nabízí mnoho výhod, jakými jsou například vzájemná nezávislost, nahraditelnost většiny členů a možnost rychlejšího růstu.²⁸ Na druhou stranu je omezena jejich operační efektivita a roztržitost způsobuje pomalý tok informací. Hlavní výhodou však zůstává více či méně operační nezávislost na veliteli skupiny.²⁹ Dojde-li tedy k jeho odstranění, skupina je schopna nadále fungovat, neboť na něm nejsou členové skupiny organizačně závislí.³⁰ Studie teorie sociálních sítí

---

or Capturing its Leaders Reduce a Terrorist Group's Activity?" *The Journal of International Policy Solutions* Vol. 9 (Spring, 2008), str. 40.

²⁵ Jenna Jordan "When Heads Roll", str. 728.

²⁶ Mezi vedoucí studie na téma struktur a sítí teroristických organizací patří John Arquilla and David Ronfield, *Networks and Netwars: The Future of Terror, Crime and Militancy* (RAND Corporation, 2001), 380 s.

²⁷ Jenna Jordan "When Heads Roll.", str. 729.

²⁸ Keith Patrick Dear "Beheading the Hydra?", str. 318.

²⁹ Jenna Jordan "When Heads Roll", str. 739.

³⁰ Javier Joran "The Effectiveness of the Drone Campaign against Al-Qaeda: A Case Study" *Journal of Strategic Studies*, Vol. 37 No.1 (2014), str. 4.

tvrdí, že právě náboženské teroristické organizace jsou ve většině případů silně decentralizované a z toho důvodu jsou odolnější vůči odstranění velitele.

1.2. Rozbor literatury

Weberovu teorii charismatického vůdce používají například D'Alessio, Stolzenberg a Dariano ve své studii, v níž analyzují účinnost odstranění velitele peruánské teroristické organizace Zářící stezka.³¹ Tato radikální maoistická organizace operovala proti peruánské vládě v 70. letech 20. století. Podle D'Alessia et al. byl velitel organizace silným charismatickým vůdcem, který měl moc nad celou organizací a díky svým rétorickým kvalitám a silnou ideologií přilákal do organizace více než 10 000 členů. Pod jeho vedením vykonala Zářící stezka více než tisíc teroristických útoků. D'Alessio et al. předpokládal, že z důvodu odstranění jejich charismatického vůdce, na kterém byla skupina ideologicky přímo závislá, došlo k výraznému poklesu počtu teroristických útoků. Následnou kvalitativní analýzou počtu teroristických útoků před a po odstranění velitele došel D'Alessio et al. k závěru, že strategie odstranění velitele byla v případě Zářící stezky účinná a přímo ovlivnila její akceschopnost, neboť se počet útoků snížil na minimum.

Zářící stezkou se zabývá ve své práci také Audrey Kurth Croninová a dochází v jejím případě ke stejným závěrům jako D'Alessio et al. Upozorňuje však, že odstranění charismatického vůdce může v některých případech zapříčinit radikalizaci skupiny, zvýšení její publicity či vznik tzv. mučednického efektu. Jako příklad uvádí zabití Che Guevary v roce 1967. Jeho smrt vyvolala silné protesty, které se při jeho každoročním výročí opakovaly. Zároveň jeho kult osobnosti vedl k výrazné radikalizaci levicových povstaleckých skupin Latinské Ameriky a zároveň se stal ideologickou předlohou některých teroristů z Populární fronty pro osvobození Palestiny.³² Ve své knize Croninová dodává, že ačkoliv je velitel odstraněn, může jeho následovník, nový velitel

---

³¹ Stewart J. D'Alessio, Lisa Stolzenberg a Dustin Dariano "Does Targeted Capture Reduce Terrorism?", str. 881-894.

³² Audrey Kurth Cronin "How Al-Qaida Ends: The Decline and Demise of Terrorist Groups", str. 22. Na nebezpečí mučednického efektu upozorňuje ve své práci i Jordanová. Tvrdí, že skupina je více odhodlaná k vykonávání násilí a zvyšuje ji přízeň veřejnosti. Jenna Jordan "When Heads Roll" str. 755.

skupiny, způsobit její radikalizaci a zvýšit její akceschopnost, neboť není vyloučeno, že se může jednat o nového a v některých případech silnějšího charismatického vůdce.³³

Na příkladu Kurdské strany pracujících a jejího velitele Abdullaha Öcalana poukazuje Croninová, že i přes odstranění charismatického vůdce skupiny může nadále docházet k teroristickým útokům.³⁴ Kurdská strana pracujících založená 1972 studenty z Ankary byla inspirována maoistickou ideologií a její velitel Öcalan si v ní dokázal vybudovat silnou vůdčí pozici. Poté, co musel Öcalan uprchnout do Sýrie, započala KSP velkou násilnou kampaň teroristických útoků, která zapříčinila smrt více jak 30 tisíc civilistů. 1999 byl Öcalan dopaden v Keni a odsouzen trestu smrti. Jeho poprava vyvolala obrovské protesty na celém území Turecka. Po jeho smrti se však KSP přejmenovala a prohlásila, že bude své separatistické a ideologické cíle prosazovat pouze na politické úrovni.

Po pětiletém období, ve kterém docházelo jen zcela výjimečně k teroristickým útokům, došlo v sousedním Iráku k politickému převratu. Těchto nových podmínek využila radikální část přejmenované skupiny a přesunula svou hlavní bázi do severního Iráku. Podle Croninové byly tyto nové geopolitické podmínky důvodem, proč roku 2004 došlo k obnovení teroristické účinnosti skupiny.

Croninová tímto ukazuje, že ačkoliv bylo odstranění charismatického vůdce zprvu úspěšné, došlo kvůli vnějším vlivům k obnovení původní operační schopnosti skupiny. Je třeba se tedy vyvarovat obecným závěrům o účinnosti odstranění charismatického vůdce, neboť každá teroristická skupina disponuje jedinečnými vlastnostmi a podmínkami, které mohou výsledek této protiteroristické strategie značně ovlivnit.

Teorii charismatického vůdce se věnuje ve své práci i Michael Freeman. Jeho studie analyzuje dvě základní funkce, které nepostradatelný velitel organizace zaujímá: ideologickou a/nebo operační.³⁵ Dochází k závěru, že pokud velitel zaujímá jednu z těchto funkcí, dojde po jeho odstranění k výrazné degradaci skupin. Odstranění velitele je potom nejvíce účinné, zaujímá-li velitel jak ideologickou tak také operační funkci.

---

³³ Audrey Kruth Cronin, *How Terrorism Ends: Understanding the Decline and Demise of Terrorist Groups* (Princeton University Press, 2009), str. 23.

³⁴ Audrey Kruth Cronin, *How Terrorism Ends*, str. 20-21.

³⁵ Freeman definuje ideologickou funkci podle Maxe Webera. Operační funkci definuje jako plánování taktiky a budoucích operací. Velitel rozhoduje, jaké prostředky budou použity k dosažení cíle, a klade důraz především na jejich roli při vykonávání násilí. Operační funkce zaručuje veliteli moc ovlivnit, do jaké míry bude použito násilí, proti komu bude použito a v jaký čas. Freeman upozorňuje, že operační funkce není v žádném případě samozřejmou součástí ideologické funkce a naopak. Michael Freeman, „A Theory of Terrorist Leadership“, str. 666-687.

Svoji teorii testuje mimo jiné i na případě japonské teroristické organizace Óm šinrikjó. Tato organizace založená v roce 1984 byla náboženskou sektou, nejvíce známou za teroristický útok spáchaný v Tokijském metru roku 1995, při kterém byl použit sarinový plyn. Freeman analyzuje postavu jejího zakladatele a vůdce Asahara Šókó a dochází k závěru, že v organizaci zaujímal jak ideologickou, tak operační funkci. Asahara byl svými členy popisován jako osvícený nadčlověk s nadlidskými schopnostmi srovnatelnými s Budhou či Kristem. Zároveň vykonával přímou funkci při trestání neposlušných členů, vybírání cílů útoku a určování jedinců, kteří je vykonali. Freeman dokazuje svou teorii tím, že po zajetí Asahary v roce 1995 ztratila skupina většinu svých členů, přejmenovala se a rázně odmítla jakoukoliv formu násilí.

Po útocích 11. září 2001 se pozornost akademiků obrátila především na zkoumání radikálních náboženských teroristických organizací. Spolu se zkoumáním nových, často globálních a technicky vyspělých struktur byli autoři donuceni využívat i nových metod. Při zkoumání efektivity odstranění velitele byla touto novou metodou teorie sociálních sítí.

Marc Sageman se ve své knize zabývá právě vztahem mezi sociálními sítěmi a globálním džihádistickým hnutím³⁶ a klade si otázku, za jakých podmínek může odstranění velitele v takovéto decentralizované skupině fungovat.³⁷ Sageman analyzuje důsledek odstranění některých vedoucích činitelů a dochází k závěru, že je potřeba odstranit všechny velitele velkých uzlů (tj. jednotlivých semi-autonomních částí skupiny) zároveň, aby strategie fungovala. Tvrdí, že ačkoliv odstranění některých důležitých členů z jihoasijské a magrebské větve teroristické sítě na určitou dobu paralyzovalo jejich okolní členy, došlo vzápětí k obnovení a uzdravení těchto uzlů. Centrální velení a největší arabská větev operující na Blízkém východě zůstaly nedotčeny a mohly poskytnout veškeré potřebné zdroje k jejich obnovení. Sageman uvádí, že pouze v případě odstranění velitelů všech čtyř hlavních uzlů zároveň dojde k výraznému oslabení globálního džihádistického hnutí a jeho možnému zániku.

Jenna Jordanová v jedné ze svých studií podporuje tvrzení Sagemna, ale na rozdíl od jeho práce analyzuje účinnost odstranění velitele pouze na případě zabití Usámy bin

---

³⁷ Podle Sagemana je součástí globálního džihádistického hnutí centrální, arabská, magrebská a jihoasijská větev al-Káidy. Marc Sageman *Understanding Terror Networks*, str. 131-147.

Ládina.³⁸ Stejně jako Sageman tvrdí, že díky vysoké decentralizaci a velké autonomii jednotlivých skupin, tedy uzlů, nedošlo k pozastavení aktivity organizace. Dodává ale, že jednotlivě mají podskupiny spíše hierarchickou strukturu. V důsledku toho přiznává, že po zabití bin Ládina došlo k poklesu aktivity centrálního velícího uzlu operujícího v Pákistánu. Avšak díky propojenosti skupin nebyl tento pokles dlouhodobého charakteru.

Teroristická skupina Hamás je také příkladem skupiny, na kterou se může teorie sociálních sítí aplikovat. Jordanová ve stejné práci shrnuje, proč v případě Hamásu nedošlo a dle jejího názoru nedojde k zániku skupiny v důsledku odstranění velitele.³⁹ Odolnost Hamásu vůči této strategii je podle Jordanové také způsobena decentralizovanou strukturou. Ta, v kombinaci s detailně rozvrženým byrokratickým aparátem (tj. každý člen má jasně přidělenou úlohu ve skupině) a s výraznou podporou společnosti, zabraňuje jejímu rozpadu. Svá tvrzení dokazuje případem zabití dvou nejvyšších velitelů Hamásu v roce 2004. Síla teroristické organizace zůstala i po jejich odstranění zachována a podpora veřejnosti stoupla do takové míry, že v roce 2006 vyhrál Hamás palestinské volby.

Případové studie poskytují důkladnou analýzu jednotlivých teroristických organizací, jejich vývoje a struktury, díky kterým je možné posoudit vliv této strategie na konkrétních příkladech. Pouze málo autorů se však snažilo systematizovat problém účinnosti odstranění velitele a vytvořit na základě velkého množství případů a dat univerzální teorie, před kterými jiní autoři zase varují, neboť se u teroristických organizací jedná o individuální dynamicky se rozvíjející struktury.

Jena Jordanová provedla rozsáhlou kvantitativní studii, která analyzovala 290 případů odstranění velitele v 96 teroristických skupinách. Studie analyzovala, do jaké míry má věk, velikost a typ teroristické skupiny vliv na účinnost odstranění jejich velitele. Účinnost byla měřena na základě toho, zda organizace prováděla teroristické útoky po dobu dvou let po odstranění velitele či nikoliv. Její výsledky ukazují, že strategie odstranění velitele je nejméně efektivní vůči starým, velkým a náboženským skupinám. Zároveň dochází k závěru, že organizace, u kterých nedošlo k odstranění

---

³⁸ Jenna Jordan "Can AL-Qaeda Survive bin Ladens Death? Evaluating Leadership Decapitation" *CTC Sentinel* (June 2011), staženo online 1. 5. 2015 <https://www.ctc.usma.edu/posts/can-al-qaida-survive-bin-ladin%E2%80%99s-death-evaluating-leadership-decapitation>

³⁹ Jenna Jordan "Can Al-Qaeda Survive bin Ladins Death?"

velitele, jsou více náchylné k rozpadu než organizace, u kterých bylo odstranění velitele provedeno. Jordanová tedy dokonce tvrdí, že v mnoha případech je odstranění velitele kontraproduktivní.

Avšak například Brian C. Price kritizuje její vysoké nároky na měření efektivity.⁴⁰ Tvrdí, že nelze považovat strategii za efektivní pouze v případě, když organizace do dvou let po odstranění velitele zanikne. Považuje tento postup za příliš krátkozraký. Argumentuje, že důsledky odstranění velitele teroristické organizace se mohou projevit i jiným způsobem než pouze přežitím či zánikem skupiny a po delší časové lhůtě než pouze do dvou let.

Price proto se ve své kvantitativní studii zaměřuje na dlouhodobé důsledky odstranění velitele a jeho výsledky ho vedou k opačnému nálezu. Tvrdí, že teroristické organizace mají menší šanci přežití, když k odstranění velitele dojde než naopak. Čím dříve v životě organizace dojde k odstranění velitele, tím spíše dojde k jejímu zániku. Price ale také zjišťuje, že jakákoliv výměna velení v teroristických organizacích zvyšuje pravděpodobnost jejího zániku i přesto, že nebyl velitel násilně odstraněn.

Významnou kvantitativní studii provedl i Aaron Mannes.⁴¹ Cílem jeho studie bylo zjistit, jak odstranění velitele ovlivní organizační a operační schopnost skupin. Zaměřil se také na porovnání důsledků zajetí a důsledků zabití velitele skupin. Dokonce se snažil zjistit, jaký vliv má na skupinu několikanásobné odstranění jejich velitelů. Jeho databáze obsahuje 71 teroristických skupin a 60 případů odstranění velitele. Největší výhodou jeho studie oproti ostatním výše zmíněným je hodnocení účinnosti strategie v čtyřletých a desetiletých časových obdobích. Zvládl tak nejlépe zohlednit možné dlouhodobé následky.

Ačkoliv připouští, že v několika případech došlo po odstranění velitele k poklesu teroristické aktivity, nebyl tento pokles dost významný a statisticky zanedbatelný. Mannes však dochází ve svém výzkumu k závěru, že v případě odstranění velitele u náboženských skupin byl zaznamenán průměrný nárůst teroristických útoků o 73 případů za rok v porovnání s případy, kdy byl velitel zajat.

Na základě provedeného rozboru literatury je znát, že existují některé faktory, které mohou účinnost strategie odstranění velitele výrazně ovlivnit. Zaujímá-li

---

⁴⁰ Bryan C. Price "Targeting Top Terrorists: How Leadership Decapitation Contributes to Terrorism", str. 9-46.

⁴¹ Aaron Mannes „Testing the Snake Head Strategy“, str. 40-49.

zkoumaný velitel skupiny silné charismatické postavení, je možné předpokládat, že jeho odstranění negativně ovlivní její operabilitu a kohezi. V případě že se jedná o vysoce decentralizovanou skupinu, je nepravděpodobné, že bude mít odstranění velitele na činnost skupiny velký vliv. Zaměří-li se strategie na jednotlivé podskupiny těchto decentralizovaných organizací, je možné, že v některých případech dojde k oslabení organizace. Jak však rozbor literatury ukázal, nelze s jistotou určit, že se bude organizace vždy chovat tak, jak se podle zmíněných teorií předpokládá, neboť každá z nich disponuje specifickým charakterem, který může platnost těchto teorií výrazně ovlivnit.

2. Empirická studie Kavkazského emirátu

2.1. Historický úvod

Nestabilita Severního Kavkazu má kořeny v dlouhé historii etnických bojů a ve snaze vymanit se z nadvlády velkých impérií. Násilí posledních let je však důsledkem novějších událostí. Někteří autoři se domnívají, že násilí v regionu Severního Kavkazu je zapříčiněno příchodem radikálních muslimů ze zemí Blízkého východu.⁴² Jiní naopak upozorňují na vztahy mezi jednotlivými etnickými skupinami a vliv jejich tradic či přikládají váhu socio-ekonomickým problémům regionu.⁴³ Jiní zase dávají vinu dvěma rusko-čečenským válkám v 90. letech minulého století.

Všechny tyto faktory vedly ve větší nebo menší míře k šíření povstaleckých aktivit. První léta 21. století byla v regionu Severního Kavkazu ve znamení neutuchajících bojů mezi povstaleckými skupinami a ruskými ozbrojenými složkami. Mezi nepalčivější příklady násilí povstaleckých skupin v regionu patří například obsazení moskevského divadla v roce 2002 či napadení školy v severní Osetii o dva roky později.⁴⁴

Vedoucí roli v těchto konfliktech měli čečenští rebelové, kteří se sdružovali ve skupině Čečenská republika Ičkerie a bojovali již od rozpadu Sovětského svazu proti ruské nadvládě. V 90. letech 20. století měla skupina vlastní státoporné ambice. Avšak po násilném potlačení ruskými ozbrojenými složkami za druhé čečenské války došlo nejen k výrazné islámské radikalizaci skupiny, ale také k ztrátě mnoha členů, kteří se již nechtěli účastnit dalších bojů. Zbylí povstalci začali využívat teroristické taktiky pro prosazení svých cílů. Výše zmíněné útoky na moskevské divadlo či beslanskou školu jsou jedny z mála příkladů osvojení terorismu touto skupinou.⁴⁵

⁴² Viz například Gordon M. Hahn "The Caucasus Emirate Jihadists: The Security and Strategic Implications" v *Russias Homegrown Insurgency*, ed. Stephen J. Blank (Strategic Studies Institute, October 2012) nebo Gordon M. Hahn "Getting the Caucasus Emirate Right" CSIS Report (August 2011). Staženo online 3. 2. 2015 http://csis.org/files/publication/110930_Hahn_GettingCaucasusEmirateRt_Web.pdf

⁴³ Viz Jean-Francois Ratelle "The North Caucasus Insurgency: Understanding the Chechen Rebels in the Context of Caucasus Emirate" v *Chechnya in War and Beyond*, ed. Anne Le Huerou et al. (Routledge, 2014) nebo Emil A. Souleimanov „The Caucasus Emirate: Genealogy of an Islamist Insurgency“ *Middle East Policy*, Vol. 11, Issue 4 (2014), str. 161.

⁴⁴ Gerber, P. Theodore a Mendelson, E. Sarah „Security Trough Sociology: The North Caucasus and the Global Counterinsurgency Paradigm“ *Studies in Conflict and Terrorism*, Vol. 32 (2009), str. 833.

⁴⁵ Elena Pokalova "Chechnyas Terrorist Network: The Evolution of Terrorism in Russia's North Caucasus" str. 143 – 156.

Počet teroristických aktivit, především na území Čečenska, začal po těchto incidentech klesat. Konfliktů mezi státními ozbrojenými složkami Ruska a čečenskými rebely bylo čím dál méně, zato se však začaly objevovat intenzivněji v sousedních zemích regionu. Dnes je možné hovořit o několika bojových teroristických islámských skupinách, které více či méně provázaně operují na území Severního Kavkazu. Především v převážně muslimských zemích, jakými je Ingušetie, Dagestán či Karačajevo-Čerkesko, dochází k častým aktivitám těchto skupin.⁴⁶

V tomto období byla již v tradičně súfijské společnosti Severního Kavkazu mezi povstalci zakotvena náboženská ideologie wahábismu a jeho politická verze, saláfismus, která se mezi rebely šířila již od dob čečenských válek v 90. letech. Zatímco skupina Čečenská republika Ičkerie měla v prvních letech 21. století stále především separatistický charakter, sloužila radikalizující se salafistická náboženská ideologie jako pojítko mezi jednotlivými rebelskými skupinami Severního Kavkazu.⁴⁷ Vyhlášení Kavkazského emirátu v roce 2007 bylo důsledkem kulminace zmíněného procesu islamizace celého severokavkazského separatistického hnutí započaté na konci 90. let 20. století.⁴⁸

Již na začátku nového tisíciletí zapříčinil šířící se saláfismus podřízení ústavy tehdejší separatistické skupiny Čečenská republika Ičkerie právu šaría.⁴⁹ Emil Souleimanov a Domitilla Sagramoso se shodují, že jedním ze základních příčin masového přijetí saláfismu byla potřeba unifikace četných etnicky rozdílných skupin pod společnou ideologii.⁵⁰ Po vyhlášení Kavkazského emirátu byly saláfismus a násilná forma džihádismu po celém severním Kavkazu zcela institucionalizovány.⁵¹

Hlavní impulsy, které vedly ke vzniku Kavkazského emirátu, jsou mnohými považovány za etno-nacionalistické či separatistické. Boj za nezávislost Čečenska,

---

⁴⁶ Domitilla Sagramoso, „Violence and Conflict in the Russian North Caucasus“ *International Affairs*. Vol. 83, Issue 4, (July 2007), str. 1.

⁴⁷ Elena Pokalova "Chechnyas Terrorist Network: The Evolution of Terrorism in Russia's North Caucasus" str. 143-156.

⁴⁸ Domitilla Sagramoso, „The Radicalisation of Islamic Salafi Jamaats in the North Caucasus: Moving Closer to the Global Jihadist Movement?“ *Europe-Asia Studies*, Vol. 64, No.3 (May 2012), str. 590-591.

⁴⁹ Gordon M. Hahn „The Caucasus Emirate Jihadists: The Security and Strategic Implications“, str. 3

⁵⁰ Emil A. Souleimanov „The Caucasus Emirate“ str. 159-160 a Domitilla Sagramoso „The Radicalisation of Islamic Salafi Jamaats in the North Caucasus“ str 592

⁵¹ Gordon M. Hahn „The Caucasus Emirate Jihadists“ str. 6

islámská radikalizace či boj proti zkorumpovaným institucím byly hlavními stavebními kameny dnešního Kavkazského emirátu.

2.2. Základní charakteristika Kavkazského emirátu

V listopadu roku 2007 vyhlásil tehdejší velitel rebelské skupiny ČRI Doku Umarov vznik Kavkazského emirátu, imaginárního islámského teokratického státu, spravovaného právem šaría, který se rozprostírá na území severokavkazských republik. Sám se prohlásil jeho emírem (velitelem) a dekretem rozpustil dosavadní skupinu ČRI. Idea čečenského separatismu byla následně vehementně odmítnuta a dosavadní republiky byly Umarovem prohlášeny za nepřítel uměle vytvořené správní jednotky, jejichž cílem bylo rozdělit jednotné muslimské společenství Kavkazu.⁵² Odmítnutím etnicity jako identifikačního faktoru v boji proti ruské nadvládě získal Doku Umarov ke všemu možnost rekrutovat bojovníky z celého regionu, a nahradit tak snižující se počet čečenských členů.⁵³

Doku Umarov patřil mezi generaci, která získala vojenské zkušenosti v obou čečenských válkách. Díky svým dovednostem byl jmenován vedoucím čečenského bezpečnostního výboru pod tehdejšími prezidentem Maschadovem a po následné okupaci Čečenska ruskými bezpečnostními složkami v roce 1999 se stal velitelem severozápadní fronty čečenského separatistického hnutí. V roce 2006 se stal v následku úmrtí velitelů ČRI jejím pátým prezidentem. O rok později se postavil do čela nově vyhlášeného Kavkazského emirátu.⁵⁴ Právě tato náhlá transformace z dosud nacionálně súfijsky založeného Umarova na velitele džihádistické organizace překvapila mnoho pozorovatelů, mimo jiné také z důvodu, že před samotným vyhlášením Kavkazského emirátu nebyly viditelné žádné známky o chystající se ideologické přeměně. S vyhlášením emirátu přišel Doku Umarov zároveň o značnou část podporovatelů, kteří

---

⁵² Emil A. Souleimanov, „The Caucasus Emirate“, str. 161.

⁵³ Marat Shterin a Akhmed Yarlykapov „Caliphate in the Minds and Practices of Young Muslims in the Northern Caucasus“ v *Demystifying the Caliphate*, ed. Madawi Al-Rasheed et al. (Oxford University Press, 2012), str. 267

⁵⁴ Alexander Knysh „Islam and Arabic as the Rhetoric of Insurgency: The Case of the Caucasus Emirate“ *Studies in Conflict and Terrorism* Vol. 35 (April 2012), str. 316.

ho, buď z důvodu ortodoxního či súfijského vyznání, nebyli ochotni nadále následovat.⁵⁵

Kavkazský emirát se skládá z 5 provincií, tzv. vilájetů, což je arabské označení provincie.⁵⁶ V každém z těchto vilájetů jsou formovány ozbrojené bojové skupiny, tzv. džamáty (arabský výraz pro skupinu), jejichž velitelé jsou jmenováni emírem a schvalováni Nejvyšší radou tzv. Madžlis aš-Šura. Nejvyšší rada se skládá z emíra a velitelů vilájetů a džamátů. Soudní moc v Kavkazském emirátu je formálně vykonávána Nejvyšším šarijským soudem, kterému předsedá islámský soudce, tzv. kádí. Ten je také jmenován emírem a schvalován Nejvyšší radou.⁵⁷

Od založení Kavkazského emirátu vykonával funkci islámského soudce Anzor Asterimov, který byl hlavním strůjcem institucionalizace práva šaría v emirátu do roku 2010, kdy byl zabit ruskými bezpečnostními složkami.⁵⁸

Stanovení přesného počtu členů Kavkazského emirátu je z důvodu utajeného charakteru organizace velice složité. Odhady autorů se v tomto případě často liší. Robert Schaefer odhaduje, že v roce 2010 měl Kavkazský emirát 500 stálých bojovníků a 600 – 800 členů, kteří se aktivních bojů účastnili nepravidelně.⁵⁹ Rada pro americkou zahraniční politiku se přiklání k odhadům Gordona M. Hahna, který uvádí, že má Kavkazský emirát až 1000 aktivních členů a tisíce dalších nestálých či neaktivních příznivců.⁶⁰ Naopak Emil A. Souleimanov se domnívá, že má emirát pouze několik tuctů až několik stovek bojovníků.⁶¹

Nově vzniklý emirát potřeboval zajistit uznání své existence ve společnosti Severního Kavkazu. Kromě intenzivní mediální prezence na internetových serverech a

---

⁵⁵ Kevin D. Leahy "From Racketeer to Emir: Political Portrait of Doku Umarov, Russia's Most Wanted Man" *Caucasian Review of International Affairs* Vol. 4 (2010), str. 266.

⁵⁶ Hranice vilájetů Kavkazského emirátu jsou se táhnou pouze s lehkými odchylkami stejně jako hranice severokavkazských republik. Vilájety v této práci nebudou nazývány svými "osmanskými" jmény podle Umarova, ale na základě toho, která severokavkazská republika zaujímá největší plochu daného vilájetu. Robert W. Schaefer, *The Insurgency in Chechnya and the North Caucasus: From Gazavat to Jihad*, (Santa Barbara: ABC-CLIO, 2010), p. 237

⁵⁷ Emil A. Souleimanov, „The Caucasus Emirate“, str. 161

⁵⁸ Marat Shterin a Akhmed Yarlykapov "Caliphate in the Minds and Practices of Young Muslims in the Northern Caucasus " str. 268.

⁵⁹ Robert W. Schaefer *The Insurgency in Chechnya and the North Caucasus: From Gazavat to Jihad*, , p. 243

⁶⁰ „Russia“ *World Almanach of Islamism*, vydáno Radou pro americkou zahraniční politiku (2013), str. 5. staženo 18. 3. 2015 online http://almanac.afpc.org/sites/almanac.afpc.org/files/Russia_0.pdf

⁶¹ Emil A. Souleimanov „The Caucasus Emirate“ str. 164.

sociálních sítích zavedli velitelé v čele s kádím (vrchním soudcem) Anzorem Asterimovem systém vymáhání financí od severokavkazských podnikatelů. Asterimov využil islámské tradice tzv. zakatu (příspěvky islámským charitativním organizacím) a vlastní interpretace islámských textů k tomu, aby přinutil vybrané osoby pod hrozbou trestu za neuposlechnutí platit 2,5procentní daň na podporu aktivit emirátu.⁶²

Následná vlna teroristických útoků potvrdila, že stejně jako její předchůdce, tak i nově vzniklá skupina přijala teroristickou strategii za svou. Útok Kavkazského emirátu na Něvský express, vysokorychlostní vlak mezi Moskvou a Petrohradem v roce 2009, který zabil 27 civilistů, či sebevražedný atentát v moskevském metru roku 2010⁶³ byly jedny z několika činů, které vedly Spojené státy americké a Ruskou federaci k prohlášení Kavkazského emirátu za teroristickou organizaci.⁶⁴

Otázka, do jaké míry se dokázala idea Kavkazského emirátu usadit v myslích obyvatel Severního Kavkazu, ale vyvolává mezi některými autory značné neshody. Na jedné straně varuje například Gordon M. Hahn v celé své práci před podceňováním síly džihádistické ideologie ve společnosti, která je značně podporována globálním džihádistickým hnutím v čele s al-Káidou a která představuje v regionu všudypřítomné nebezpečí.⁶⁵ Na druhou stranu vysvětluje Jean-Francois Ratelle v jedné ze svých studií, že tento přístup zcela ignoruje regionální nesnáze jednotlivých skupin. Lokální problémy obyvatel a rozdílná kolektivní paměť jednotlivých etnických skupin zaujímají dle něj v povědomí obyvatel větší pozornost než panislámská idea imaginárního emirátu.⁶⁶

2.3. Organizační struktura

Struktura jakékoliv teroristické organizace je tvořena vždy s ohledem na nutnost zajištění její bezpečnosti proti protiteroristickým politikám a zároveň s cílem dosáhnout

---

⁶² Marat Shterin a Akhmed Yarlykapov, "Caliphate in the Minds and Practices of Young Muslims in the Northern Caucasus", str. 269.

⁶³ Sakwa, Richard „Revenge of the Cauasus: Chechenisation and the Dual t in Russia“ *Nationalities Paper: Journal of Nationalism and Ethnicity Vol. 38, No. 5.* (September 2010) str. 615.

⁶⁴ „Designation of the Caucasus Emirate“ *US Department of State* (May 26, 2011) staženo online 18. 4. 2015 <http://www.state.gov/r/pa/prs/ps/2011/05/164312.htm> a „Imarat Kavkaz“ *Caucasian Knot* (29. December 2014) staženo online 18. 4. 2015 <http://eng.kavkaz-uzel.ru/articles/30497/>

⁶⁵ Gordon M. Hahn „The Caucasus Emirate Jihadists“

⁶⁶ Jean-Francois Ratelle “The North Caucasus Insurgency”, str. 183.

co nejvyšší míry efektivity organizace. Především organizace, které operují na území státu, který praktikuje vysokou míru protiteroristických opatření, a nemají vlastní, organizací spravované území, musí přizpůsobit svou strukturu těmto nevýhodným bezpečnostním podmínkám. Čím utajenější musí skupina být, tím více dochází k decentralizaci skupiny.⁶⁷

Decentralizace se může vyskytovat v různých formách v závislosti na externích a interních faktorech, které ji ovlivňují.⁶⁸ Tato studie pracuje s pojmem Kavkazský emirát jako s organizací zahrnující všechny její části, tedy zahrnuje veškeré skupiny jedinců a veškeré členy džamátů, kteří emíru Kavkazského emirátu přísahali věnost, tzv. baját.⁶⁹ Problémem tedy není určit, které džamáty do Kavkazského emirátu patří, ale jakým způsobem a zdali vůbec dochází k vzájemné spolupráci, komunikaci, transakcím a koordinaci. Ačkoliv bylo na téma severokavkazského konfliktu napsáno mnoho akademických prací, není stále doposud jasné, jak přesně struktura Kavkazského emirátu vypadá. Přesto se někteří akademici snaží na základě svých analýz dospět k částečným závěrům.

Provázanost těchto skupin, džamátů, je některými autory považována pouze za jakousi symbolickou, tedy takovou, která aktivity jednotlivých džamátů přímo neovlivňuje a spojuje je pouze společnou ideologií, zatímco hlavní motivací těchto džamátů jsou jejich vlastní domácí stimuly.⁷⁰ Ačkoliv užívají tyto džamáty velkou míru autonomie, je podle některých autorů organizační provázanost a přímá závislost na centrálním vedení Kavkazského emirátu jasně dokazatelná.⁷¹ Centrální roli velitele ve jmenování nižších náboženských nebo vojenských představitelů emirátu, finanční tok z centrálního vedení do nižších složek a vzájemnou strategickou koordinaci považuje například Gordon Hahn za důkaz nesporné organizační provázanosti.⁷² Emil

---

⁶⁷ Joshua Killberg „A Basic Model Explaining Terrorist Group Organisational Structure“ *Studies in Conflict & Terrorism*, Vol. 35, Issue 11 (2012), str. 811.

⁶⁸ Ibid. str. 814.

⁶⁹ Baját znamená v arabském překladu obchodní transakci, avšak v případě interpretace slova jako slovo symbolické, rozumí se tím přísaha věnosti. Viz. Tabandeh, Nor Ali „Observations on the Meaning of Bayat“ *Islam and Sufism*, str. 2. Staženo online 19. 4. 215 <http://www.sufism.ir/books/download/english/Observations-on-the-Meaning-of-Bayat.pdf>

⁷⁰ Jean-Francois Ratelle, „Radical Islam and the Chechen War Spillover“, str. 87.

⁷¹ Gordon M. Hahn, „Getting the Caucasus Emirate Right“, str. 14.

⁷² Ibid. Str 15.

Souleimanov však zpochybňuje finanční závislost džamátů na centrálním velení a tvrdí, že jsou jednotlivé džamáty financovány externími podporovateli insurgence.⁷³

Ratelle uznává, že jsou jednotlivé skupiny propojeny minimálně na komunikační a strategické úrovni, avšak upozorňuje na velké charakteristické rozdíly mezi jednotlivými bojovými složkami, které by mohly být znakem nejen vysoké míry vzájemné nezávislosti, ale dokonce znakem zcela rozdílných cílů jednotlivých skupin. Dochází k závěru, že zatímco jsou členové čečenských a ingušských džamátů stále vedeni nacionalistickou myšlenkou, jsou členové dagestánských, kabardino-balkarijských džamátů inspirováni náboženskou ideologií více než jejich sousedi. V důsledku toho dochází v Dagestánu a Kabardino-Balkarii v průměru k více sebevražedným atentátům, zatímco se na území Čečenska vedou boje spíše gerilového charakteru. Z toho důvodu vidí úzkou spolupráci mezi ingušskými a čečenskými džamáty jako přirozený vývoj této situace a naopak upozorňuje na neexistenci společných operací čečenských a dagestánských povstalců na území jejich hranic i přes společnou násilnou minulost v této oblasti.⁷⁴

V jedné z novějších prací se jako jedna z mála pokouší Elena Pokalova zařadit Kavkazský emirát do typologie teroristických sítí, a to dokonce přímo v kontextu strategie odstranění velitele.⁷⁵ Porovnává organizační přeměnu z čečenské hierarchické insurgence na džihádistickou decentralizovanou skupinu s vývojem al-Káidy po jedenáctém září. Al-Káida začala po těchto útocích rozšiřovat svou síť do všech částí muslimského světa, a vytvořila tak stabilní strukturu, kterou odstranění velitele nijak nepoškodí. Vychází tak přímo ze Sagemanovy aplikace teorie sociálních sítí na al-Káidu. Jak bylo zmíněno v první kapitole, Sgeman dochází k závěru, že strategie odstranění velitele může být účinná při decentralizovaných organizacích pouze za podmínky, že dojde k odstranění všech velitelských postav zároveň. Po provedeném pokusu rozboru organizační struktury organizace lze spatřit některé podobné rysy mezi decentralizovaným Kavkazským emirátem a al-Káidou, jak ji popisuje Sageman. Obě organizace disponují několika hlavními uzly, v jejichž čele stojí velitel. Vystává však otázka, zda je vůbec možné bez detailnějších informací o Kavkazském emirátu porovnávat struktury těchto dvou organizací. Zatímco v případě Kavkazského emirátu

---

⁷³ Emil A. Souleimanov „The Caucasus Emirate“ str. 164.

⁷⁴ Jean-Francois Ratelle “The North Caucasus Insurgency”, str. 193.

⁷⁵ Elena Pokalova “Chechnyas Terrorist Network”, str. 163

došlo nejdříve k vytvoření jednotlivých džamátů s vlastními cíli a lokálními problémy a až následně k sjednocení pod symbolem islámu, byly v případě al-Káidy (jak tvrdí Pokalova) nové uzly účelově vytvořeny shora jejím centrálním vedením.

Za zmínku zde stojí také práce Clary Abrahamové. Abrahamová se ve své studii zabývá právě strukturou Kavkazského emirátu a provázaností jednotlivých členů a skupin v něm a je schopna pomocí dat vytvořit grafické znázornění veškerých jejich vztahů. Autorka u výzkumu upozorňuje, že prezentované výsledky nenesou dostatečný počet dat, a proto jsou pouze ilustrativní. Zajímavým způsobem ale dochází ve svém grafu k stejným výsledkům jako Ratelle. Její mapa sítí znázorňuje, že čečenský, ingušský a kabardo-balkarský vylajét mají úzké vztahy, zato dagestánský vilajet stojí mimo centrální síť.⁷⁶

Na základě provedeného rozboru se domnívám, že nejdůležitější funkci v této síti zaujímají členové Madžlis aš-Šura, neboť vykonávají velící funkci nad všemi ostatními džamáty a vylajéty, nehledě na to, do jaké míry jsou tyto podskupiny propojeny (např. dagestánský vilajét). V případě, že dochází ve skupině ke strategické koordinaci na úrovni vrchního velení, je nepostradatelnost členů v radě logickým důsledkem. V takovémto případě by napadení tohoto velícího uzlu mělo negativně ovlivnit činnost emirátu.

2.4. Odstranění velitele

Bezpečnostní složky Ruské federace tak čelí mnoha výzvám. Decentralizovaná insurgence Kavkazského emirátu, jejich využívání nových, těžce vypátratelných výbušnin a používání moderních komunikačních prostředků pro vzájemnou koordinaci a rekrutování, představuje těžký úkol pro protiteroristické operace. Ty jsou soustředěny převážně na ozbrojené akce proti samotným členům organizace a spoléhají se na účinnost zabití a eliminaci jejich velitelů.⁷⁷

---

⁷⁶ Abraham, Clara „From Russia with Love: the Caucasus Emirate as a Dark Network“ publikováno na serveru *academia.com*. s. 77. Staženo online 19. 4. 2015 http://www.academia.edu/6004035/From_Russia_with_Love_the_Caucasus_Emirate_as_a_Dark_Network

⁷⁷ „North Caucasus: The Challenges of Integration, Islam, the Insurgency and Counter-Insurgency“ *International Crisis Group Europe Report No. 221*, str. 23.

Od vyhlášení Kavkazského emirátu se ruským bezpečnostním složkám podařilo odstranit tři vrchní představitele skupiny a následně i jejího hlavního emíra Doku Umarova.

Jedním z nejvýznamnějších osobností ČRI a Kavkazského emirátu byl Ali Taziev, známý především pod svým bojovým jménem Emir Magas. Taziev byl původem z Ingušetie a v průběhu čečenských válek bojoval v řadách Šamila Basajeva v Čečensku. Po druhé čečenské válce byl vyslán do Ingušetie, aby šířil separatistickou myšlenku a přivedl nové bojovníky. V roce 2004 se stal účastníkem násilných útoků v Narzani a vlastnoručně zabil tehdejšího ingušského ministra vnitra.⁷⁸ O rok později se stal velitelem ingušského džamátu. V roce 2007 byl po vyhlášení Kavkazského emirátu jmenován Doku Umarovem velitelem ingušského vilájetu a také vrchním vojenským emírem Kavkazského emirátu, tj. hlavním velitelem všech vojenských složek organizace. Tím pádem se stal druhou nejvýznamnější postavou emirátu.⁷⁹ Taziev se stal symbolem boje proti ruské vládě mimo jiné také kvůli pokusu o zabití ingušského prezidenta v roce 2009 (prezident byl těžce zraněn). 9. července 2010 se podařilo bezpečnostním složkám po více jak 10 letech jeho účasti v bojích Tazieva zajmout, který se tak stal prvním významným bojovníkem, jehož bezpečnostní složky dopadly živého.⁸⁰

Další významnou osobností kavkazských povstalců, kterou se bezpečnostním složkám po mnoha letech podařilo dopadnout, je Anoz Asterimov, jenž byl již před vznikem emirátu důležitou postavou čečenských separatistických bojů a po vyhlášení Kavkazského emirátu byl jmenován kádím (vrchním soudcem) šaríjského soudu emirátu.⁸¹ Zároveň, jako dlouholetý bojovník kabardino-balkarského džamátu Yarmuk, zastával také vedoucí pozici následně vytvořeného kabardino-balkarského vilájetu. Stal se tak ve funkci kádího třetí nejdůležitější osobou organizace.⁸²

Asterimov, který studoval islámská studia v Saudské Arábii a plynule hovořil arabsky, byl považován za hlavního ideologického vůdce emirátu. Nejen že byl hlavním

---

⁷⁸ Mairbek Vachagaev „The life and times of Emir Magas: Ingushetias Most Wanted“ *Moldova.org* (20. 6. 2010). Staženo online 30. 5. 2015 <http://www.moldova.org/the-life-and-times-of-emir-magas-ingushetias-most-wanted-210262-eng/>

⁷⁹ Elena Pokalova „Chechnyas Terrorist Network“ str. 149.

⁸⁰ Mairbek Vachagaev „The life and times of Emir Magas: Ingushetias Most Wanted“.

⁸¹ Domitilla Sagramoso, „The Radicalisation of Islamic Salafi Jamaats in the North Caucasus“ str. 590.

⁸² Ali Askerov „*Historical Dictionary of The Chechen Conflict*“ (Rowman and Littlefield, 2015) str. 45.

iniciátorem systému násilného vybírání daní (tzv. zakat), ale podle některých zdrojů stál dokonce za samotnou myšlenkou vytvoření jednotícího islámského emirátu, což prohlašují i samotní členové emirátu⁸³. Anzar Asterimov byl zabit 24. března 2010 při přestřelce s policejními složkami. Při oznámení jeho smrti v místních médiích bylo napsáno, že „čerkeští lidé neměli vojenského velitele, který by se těšil takovému obdivu a respektu od dob rusko-čečenských válek v 19. století.“⁸⁴

Zatímco byl Asterimov ideologickým pilířem emirátu a vzorem pro jeho členy, znamenalo nové velení kabardino-balkarského vilájetu Askera Jappujeva výrazný nárůst teroristických útoků.⁸⁵ Za jeho velení došlo také k náboru velkého množství nových bojovníků.⁸⁶ Kabardino-balkarský region se stal po dlouhém období klidu centrem bojů proti bezpečnostním složkám.⁸⁷ Asker Jappujev byl zabit při protiteroristické operaci spolu s několika dalšími bojovníky 29. dubna 2011.⁸⁸ Jappujev je velice dobrým příkladem teorie Audrey Kruth Croninové, kdy odstranění velitele může vést k jeho nahrazení nebezpečnější osobou, pod jejíž velením dochází k zvýšenému násilí.

V roce 2011 bylo kromě Jappujeva zabito několik dalších velitelů Kavkazského emirátu. Po teroristickém útoku na mezinárodní moskevské letiště Domodědovo v lednu

---

⁸³ „Baján al-imárát haula istišhád al-kádí Seifaláh Anazúr ibn Eldár“ *Tawheed.ws* (23. 10. 2010). Staženo online 25. 4. 2010 <https://www.tawhed.ws/c?i=353>

⁸⁴ „Kabardian Insurgent Leader Killed In Nalchik“ *Radio Free Europe* (25. 3. 2010). Staženo online 30. 5. 2015 http://www.rferl.org/content/Kabardian_Insurgent_Leader_Killed_In_Nalchik/1993551.html

⁸⁵ *Pro informace o útocích pod velením Jappujeva viz Mairbek Vatchagaev „Moscow Kills Rebel Leaders in Kabardino-Balkaria, but was it a Mortal Blow?“ Euraasia Daily Monitor* Vol. 8. Issue 87. (May 2011). Staženo online 30. 5. 2015 http://www.jamestown.org/programs/edm/single/?tx_ttnews%5Btt_news%5D=37889#.VUavTPntmkq

⁸⁶ Ali Askerov, *Historical Dictionary of The Chechen Conflict*, str. 126.

⁸⁷ Emil A. Souleimanov „Kabardino-Balkaria Risks Becoming New Insurgency Hotspot“ *CACI Analyst* (3. 2. 2011). Staženo online 31. 5. 2015 <http://old.cacianalyst.org/?q=node/5507>

Oproti roku 2009 kdy bylo provedeno pouze 21 bojových operací, vzrostl tento počet v roce 2010 na 117. Podle Murada Batal aš-Šišaniho se v tomto období kabardino-balkarský džamát těšil největší podpory veřejnosti. Společnost regionu zažívala podle autora mezi těmito lety silný nárůst salafistických příznivců, kteří kladli cíle náboženství nad cíle separatismu. Až 39 % respondentů v průzkumu přiznalo, že otevřeně či mírně podporují salafistická uskupení v regionu. Murad Batal aš-Šišani „Sálafíja džihádíja astanafat našátihá álá waka nízáat kaumíja wa wataníja“ (17. 4. 2011). Staženo online 10. 5. 2015 <http://www.sauress.com/alhayat/256257>

⁸⁸ „Balkar, Kabardian Insurgent Leaders Reported Killed“ *Radio Free Europe* (29. 4. 2011). Staženo online 31. 5. 2015 http://www.rferl.org/content/balkar_kabardian_insurgent_leaders_reported_killed/16797920.html

2011, ke kterému se Doku Umarov osobně přihlásil, započaly ruské bezpečnostní složky rozsáhlé protiteroristické operace.⁸⁹

1. dubna 2011 bylo serverem Kavkazcenter potvrzeno zabití nejbližšího spolupracovníka Doku Umarova, Supyana Abdullayeva. Jako většina seniorních bojovníků se zúčastnil obou rusko-čečenských válek.⁹⁰ Abdullayev byl jmenován emírem Umarovem jako jeho první zástupce. Při interní roztržce mezi emírem a některými veliteli se Abdullayev postavil na stranu Doku Umarova a spolu s ním i velká část podřízených bojovníků.⁹¹

Největší ránu však zasadily Kavkazskému emirátu ruské bezpečnostní složky, když na začátku roku 2014 zabili emíra Doku Umarova. Po více jak desetileté účasti v bojích proti ruské nadvládě a sedmi letech v čele Kavkazského emirátu byl Umarov dopaden.

Členové Kavkazského emirátu oficiálně potvrdili smrt svého velitele 18. března téhož roku na svém serveru Kavkazcenter.⁹² Nicméně již v roce 2013 se Umarov stáhl z veřejného života. V Kavkazském emirátu zastával v posledních letech spíše symbolickou roli.⁹³ Nadále však udržoval svou autoritu emíra jmenováním nových velitelů. Po několikaměsíčním interregnu potvrdili, spolu s jeho úmrtím, členové emirátu i jmenování nového emíra, Ali Abu Mohameda, který převzal roli velitele po zesnulém Umarovi.

Ruským bezpečnostním složkám se mezi lety 2010 a 2011 podařilo v protiteroristických operacích dopadnout nejdůležitější postavy organizace, které zastávali své funkce od samého počátku vzniku emirátu: zástupce emíra, velitele vojenských složek a ideologického vůdce, spolu s několika dalšími vyššími veliteli. Každá z těchto postav zaujímala (kromě Saduyeva) i velitelskou pozici některého z vilájetů. Došlo tedy k odstranění nejen vrchních složek celého emirátu, ale také

---

⁸⁹ „Special Series: Consolidation of the Caucasus Emirate“ *Stratfor Global Intelligence* (25. 5. 2015). Staženo online 31. 5. 2015 <https://www.stratfor.com/analysis/special-series-consolidation-caucasus-emirate>

⁹⁰ „Emir Supyan: 17 years in Jihad“ *Kavkazcenter* (1. 4. 2011). Staženo online 31. 5. 2015 <http://kavkazcenter.com/eng/content/2011/04/01/13990.shtml>

⁹¹ „Special Series: Consolidation of the Caucasus Emirate“ *Stratfor Global Intelligence*

⁹² „Caucasus Emirate’s Emir Dokku Abu Usman martyred, Insha’Allah. Obituary“ *Kavkaz Center* (18. Březen 2014) staženo 5. 3. 2015, online <http://kavkazcenter.com/eng/content/2014/03/18/19017.shtml>

⁹³ Emil Souleimanov „Prospects for the Caucasus Emirate Under Kebedovs Leadership“ *CACI Analyst* (5. 8. 2014). Staženo online 30. 4. 2015 <http://www.cacianalyst.org/publications/analytical-articles/item/13015-prospects-for-the-caucasus-emirate-under-kebedovs-leadership.html>

zároveň velících struktur některých uzlů (ingušského a dvakrát kabardino-balkarského). Jak bylo zmíněno, všichni tito velitelé se zúčastnili v minulosti čečenských válek nebo po boku tehdejších vůdců, jakými byl Šámil Basajev, bojovali v čečenských separatistických bojích. Tento fakt může vést k domněnce, že po odstranění takovýchto velitelů dojde dlouhodobě k ještě větší decentralizaci skupiny, neboť jednoho dne nebudou již stát v čele dlouhodobí spolubojovníci, ale mladé osoby nesdílející tuto kolektivní paměť.⁹⁴

Na základě rozboru velitelů se také domnívám, že samotný emír Doku Umarov, ač nejvyšší velitel emirátu, praktikoval tuto funkci především mezi členy nejvyššího velení. Zatímco měl silnou moc nad členy Madžlis aš-Šury, které jmenoval, mohl odvolávat, a která jemu sloužila jako poradní sbor, je možné vyvodit závěr, že jako emír neměl příliš mnoho vztahů s nižšími členy emirátu. Z toho lze usoudit, že smrt emíra velmi negativně ovlivnila samotnou radu, avšak ostatní členové emirátu nebyli touto skutečností přímo ovlivněni.

2.5. Vyhodnocení dat

Následující grafy mají na základě získaných dat ukázat, jak se od doby vzniku Kavkazského emirátu měnil počet vykonaných teroristických útoků. Při vyhodnocování účinnosti odstranění velitelů emirátu nám tyto grafy mohou dopomoci zjistit, nakolik jejich smrt ovlivnila počet spáchaných útoků, tedy operační schopnost skupiny.

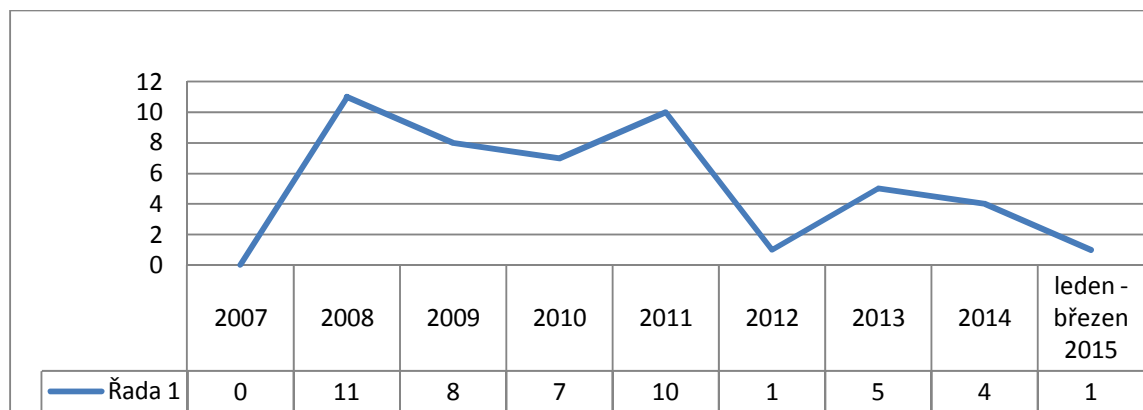
Graf 1 ukazuje počet teroristických útoků vykonaných v období od října 2007 do března 2015. Osa x nese hodnoty ukazující počet těchto útoků. Osa y značí jednotlivé roky a nese zároveň údaj o přesném počtu vykonaných útoků za daný rok. *Graf 1* ukazuje obecný přehled o vývoji počtů útoků. Období teroristických útoků Kavkazského emirátu vedeného svým zakladatelem a emírem Doku Umarovem začíná v květnu 2008 a končí jeho odstraněním v lednu 2014. Jeho nástupce, Ali Abu

---

⁹⁴ Murad Batal Aš-Šišani provedl analýzu džihádistických internetových fór a dospěl k názoru, že nově nabíraní členové pocházejí především ze studentských skupin, vzdělaných v arabštině a nábožensky indoktrinovaných. Tato nová generace salafistů, nezatížená čečenskými válkami, může způsobit budoucí změnu kurzu Kavkazského emirátu, který se s takovouto členskou základnou bude zabývat více globálními problémy džihádu, než pouze lokálním bojem proti ruským bezpečnostním složkám. Murad Batal Aš-Šišani „Chiláfát al-Kaukaz al-Islamíja bin-al-kauminíjín wa al-džihádíjín... tandur istimrár ištiál al-mintaka“ *saouress.com* (17. 8. 2010). Staženo online 10. 5. 2015. <http://www.saouress.com/alhayat/172769>

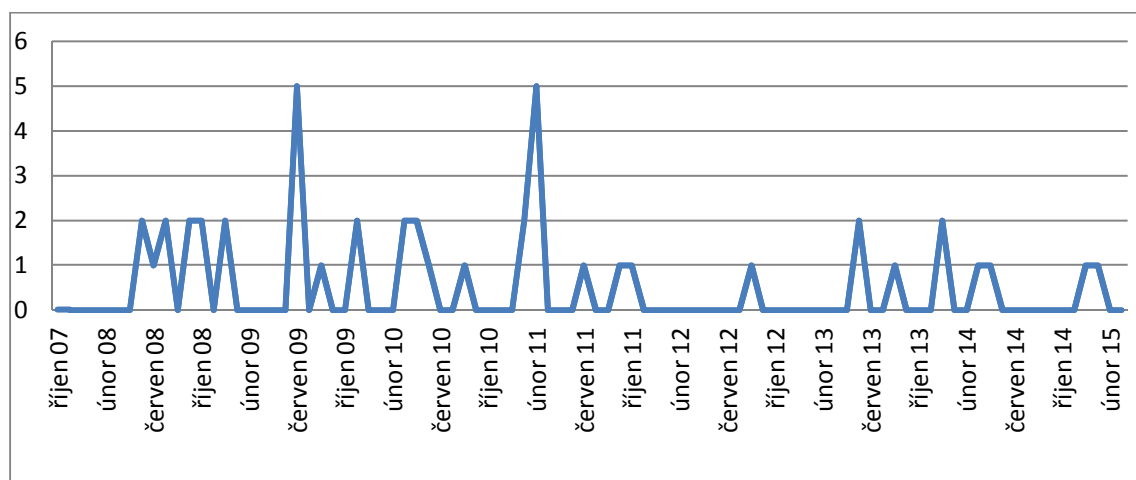
Mohamed, je v čele Kavkazského emirátu od března 2014 až do konce sledovaného období. Vidíme, že zatímco v období od vyhlášení emirátu až do roku 2011 docházelo k vysokému počtu teroristických útoků, začal počet útoků od roku 2011 až do konce sledovaného období nepravidelně klesat.

Graf 1 Počet teroristických útoků

Graf 2 zobrazuje počet teroristických útoků ve stejném období, ale osa y značí jednotlivé měsíce každého roku v pětiměsíčních intervalech. Je znát, že Kavkazský emirát byl schopen od roku 2008 až do roku 2011 vykonávat útoky pravidelně.

Graf 2 Počet teroristických útoků

V červnu 2009 došlo až k 5 útokům v jednom měsíci. Následující dva roky se vyznačovaly pravidelnou teroristickou aktivitou emirátu. Toto období, kdy Ruská federace čelila až 16 teroristickým útokům, bylo zakončeno únorem 2011, kdy v jednom měsíci došlo znovu až k 5 teroristickým útokům. Graf značí, že od založení

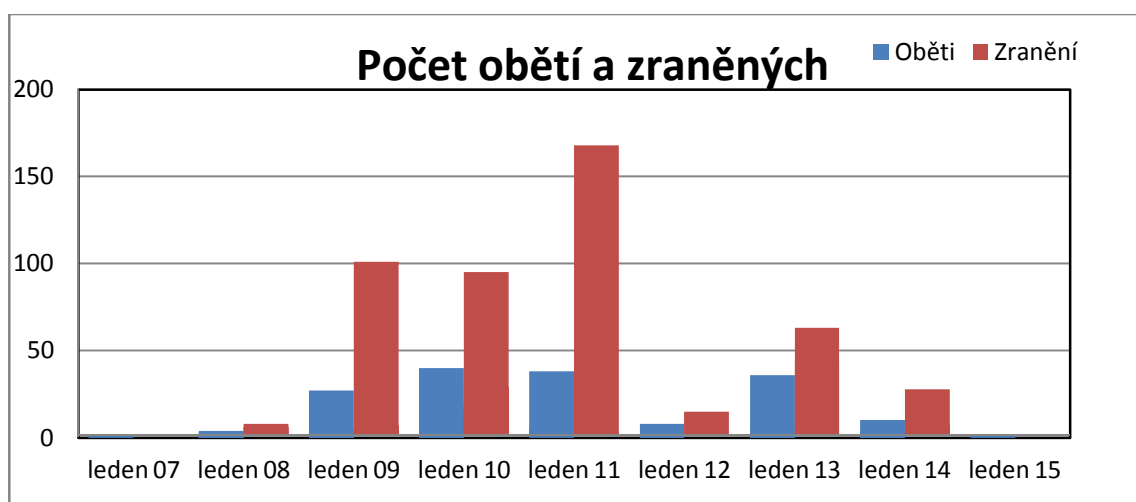
Kavkazského emirátu až po únor 2011 byl počet teroristických útoků do jisté míry konstantní, s výrazně zvýšenou aktivitou ve dvou měsících tohoto období.

Mezi lety 2010 a 2011 došlo také k odstranění tří nejvyšších a nejdůležitějších velitelů spolu s několika dalšími veliteli. Je viditelné, že následující měsíce byly ve znamení klesající aktivity emirátu. Zatímco v roce 2011 byl ještě Kavkazský emirát schopný vykonat 3 útoky, následovalo více jak dva roky dlouhé období minimální teroristické aktivity. Od března 2011 do dubna 2013 dokázal Kavkazský emirát vykonat pouze čtyři teroristické útoky, kdy byly tři z nich uskutečněny za první rok tohoto období a pouze jeden ve druhém roce.

Konec vládnoucího období Doku Umarova se vyznačovalo obnovenou teroristickou aktivitou skupiny. Rok před odstraněním Doku Umarova došlo v Ruské federaci ještě ke třem teroristickým útokům.

Z grafu je znát, že teroristická aktivita Kavkazského emirátu zaznamenala po roce 2011 výrazný pokles po odstranění centrálního velení organizace, avšak po delší pauze byla tato aktivita znovu obnovena. Data zároveň naznačují, že smrt emíra Doku Umarova neovlivnila operační schopnosti skupiny do takové míry jako odstranění centrálního velení o tři roky dříve, neboť od nástupu nového emíra Ali Abu Mohammeda v březnu 2014 do března 2015 došlo v období tohoto roku pouze k velice mírnému poklesu počtu teroristických útoků.

Graf 3

Graf 3 znázorňuje počet obětí a zraněných za každý rok od roku 2007 do roku 2014 a uvádí počet i za období od ledna 2015 do března 2015. Pokud se díváme na celé zkoumané období v *Grafu 3*, je možné vidět jistou podobnost v chování hodnot

s hodnotami v prvním grafu. V prvním období mezi lety 2008 a 2009 umřelo na následky 5 teroristických útoků Kavkazského emirátu přibližně 15 lidí, zato v období mezi lety 2010 a 2011 byl tento počet více jak desetinásobný. Data ukazují, že v období po odstranění velitelských jednotek došlo i k výraznému snížení efektivity útoků, tedy počtu obětí a zraněných. Vezmeme-li v úvahu teroristický útok na letiště Domodědovo v lednu 2011, který si vyžádal více jak 30 obětí a přes 100 zraněných, všimneme si, že tento útok si vyžádal velkou většinu obětí z roku 2011. Tím pádem zjistíme, že již od roku 2011 a po celý rok 2012 byl počet obětí a zraněných v následku útoků minimální. Domnívám se, že tento jev způsobilo právě odstranění velitelů.

Naopak Graf 3 značí, že po odstranění emíra Doku Umarova na začátku roku 2014 došlo ke snížení efektivity organizace, neboť i přes neklesající počet útoků došlo k výraznému snížení počtu obětí a zraněných.

Zhodnotíme-li získaná data v kontextu teorií odstranění velitele, můžeme vidět jistou podobnost s výzkumem Marca Sagemana a úvahami Eleny Pokalove. Ten uvádí, že odstranění velitele v decentralizovaných organizačních sítích je účinné pouze v případě, že dojde k eliminování všech velících struktur zároveň. Pokud ne, dojde po nějaké době k obnovení zasažených uzlů. Ačkoliv bylo mezi lety 2010 a 2011 odstraněno velké množství významných osob emirátu, velení některých vilájétů a samotný Doku Umarov zůstali nepoškozeni. Takže ačkoliv byla operační schopnost vážně narušena, což se projevilo v počtu a efektivitě následných útoků, mohlo dojít po dvou letech k jejímu obnovení. Prezentovaná data zároveň potvrzují domněnku, že odstranění členů Madžlis aš-Šury mělo větší vliv na operabilitu organizace než odstranění nejvyššího emíra.

Závěr

Analýza účinnosti strategie odstranění velitele ukázala, že v případě Kavkazského emirátu došlo k ovlivnění operační schopnosti organizace v důsledku eliminace některých jejích velitelských struktur.

Provedený rozbor akademické literatury na téma účinnosti odstranění velitelů teroristických skupin poskytl přehled používaných metod v dosavadních analýzách. Na základě těchto informací bylo možné se v následné empirické studii soustředit na nejdůležitější faktory, které účinnost odstranění velitele ovlivňují, tj. postavení velitele a organizační struktura skupiny. Historický úvod poskytl možnost zasadit Kavkazský emirát do kontextu násilí v regionu Severního Kavkazu a následná analýza organizace a její struktury dopomohla k pochopení jejich výhod a nevýhod vůči strategii odstranění velitele.

Výsledná data sledující četnost a efektivitu teroristických útoků po dobu existence Kavkazského emirátu následně ukázala, že po odstranění čtyř důležitých velitelů mezi lety 2010 a 2011 došlo k výraznému snížení počtu a efektivitě teroristických útoků, a to po celé období od poloviny roku 2011 až do poloviny roku 2013. Po tomto období však došlo k obnovení teroristické aktivity. Zohledníme-li ale decentralizovaný charakter skupiny a výhody, které tato vlastnost skupině poskytuje, je výsledek účinnosti odstranění velitele z tohoto období, ač krátkodobý, velice pozitivní.

Výsledná data zároveň ukazují, že smrt hlavního velitele, emíra Doku Umarova, nezapříčinila výrazný pokles aktivit Kavkazského emirátu. Je viditelné, že odstranění čtyř vysokých velitelů Kavkazského emirátu zároveň, ovlivnilo aktivity organizace více, než odstranění nejvyššího velitele organizace. Je možné se domnívat, že je tento jev zapříčiněn snižujícím se vlivem emíra Umarova na operabilitu organizace a jeho omezený vliv na nižší členy skupiny před jeho odstraněním, takže ztráta velitele, který nedisponoval dostatečnou výkonnou mocí, neovlivnila akceschopnost organizace.

Strategie odstranění velitele Kavkazského emirátu byla účinná v případě odstranění více důležitých velitelů zároveň a přispěla ke snížení následných teroristických útoků. Strategie odstranění velitele nebyla účinná v případě odstranění hlavního vůdce organizace Kavkazského emirátu.

K originálnějšími výsledkům by bylo zcela jistě možné dospět, bývali bychom analyzovali aktivity jednotlivých vilajetů Kavkazského emirátu před odstraněním jejich velitele a po něm. Tento postup však nemohl být zvolen z důvodu nedostatku

přístupných informací o jednotlivých podskupinách organizace. Informací o zmíněných odstraněných velitelích, ač nejdůležitějších postav organizace, bylo přiměřeně k potřebám této práce, avšak v každém případě nedostatek pro potencionální mikroanalýzu jednotlivých podskupin Kavkazského emirátu. Zároveň se takováto detailní analýza nutně potýká s problémem přiřadit určitý provedený útok specifické podskupině Kavkazského emirátu, neboť jsou tyto detailní informace pouze v minimálním počtu dostupné.

Summary

This presented thesis aims to analyze the effectiveness of leadership decapitation in the Caucasus Emirate. The subject of weather leadership decapitation is a useful counter-terrorism strategy gained attention of the public mainly after the successful killing of Osama bin Laden in 2011. However, many studies on this topic have been published before, with the goal to solve the puzzle of leadership decapitation effectiveness. This empirical analysis of leadership decapitation in the Caucasus Emirate offers a new case, which has not yet been studied before. In the first part of this thesis, after the conceptualization of this strategy, the main theories in this field are presented. Together with the analysis of the academic discourse on leadership decapitation, they offer various approaches, which can be applied on the case of Caucasus Emirate. The empirical part of this thesis is focusing on the leadership and organizational structure of the group. With the help of presented methods and theories, the empirical analysis is trying to discover main elements of the group that affect the leadership decapitation effectiveness, role of the leader and organizational structure. These two elements of the Caucasus Emirate group are deeply studied. Furthermore, this allows us to define the key actors, whose decapitation should result in the operational decline of this group.

In the last part, the gathered data is analyzed. We compare the effectiveness and number of terrorist attack throughout the period of 2007-2015 and consider how the elimination of specific leaders affected the group activity.

We conclude that in the case of the Caucasus Emirate it is more effective to decapitate the leaders who are second in command, due to their strong connection to the

subgroups of the emirate. On the other hand we observe that eliminating the main leader was not effective. We assume that this can be the result of his symbolic role in the group and that he had actual power only over the top leaders and not over the whole membership.

Seznam literatury

Primární zdroje

„Balkar, Kabardian Insurgent Leaders Reported Killed“ *Radio Free Europe* (29. 4. 2011). Staženo online 31. 5. 2015
http://www.rferl.org/content/balkar_kabardian_insurgent_leaders_reported_killed/16797920.html

„Caucasus Emirate“ *Global Terrorism Database, University of Maryland* (latest update August 2014). Staženo online 10. 4. 2015
http://www.start.umd.edu/gtd/search/Results.aspx?expanded=no&casualties_type=b&casualties_max=&ctp2=all&success=yes&perpetrator=30016&ob=GTDID&od=desc&page=1&count=50

„Caucasus Emirate’s Emir Dokku Abu Usman martyred, Insha’Allah. Obituary“ *Kavkazcenter* (18. Březen 2014). Staženo 5. 3. 2015 online
<http://kavkazcenter.com/eng/content/2014/03/18/19017.shtml>

„Designation of the Caucasus Emirate“ *US Department of State* (May 26, 2011). Staženo 18. 4. 2015 online
<http://www.state.gov/r/pa/prs/ps/2011/05/164312.htm>

„Emir Supyan: 17 years in Jihad“ *Kavkazcenter* (1. 4. 2011). Staženo online 31. 5. 2015
<http://kavkazcenter.com/eng/content/2011/04/01/13990.shtml>

„Imarat Kavkaz“ *Caucasian Knot* (29. December 2014). Staženo 18. 4. 2015 online
<http://eng.kavkaz-uzel.ru/articles/30497/>

„Kabardian Insurgent Leader Killed In Nalchik“ *Radio Free Europe* (25. 3. 2010). Staženo online 30. 5. 2015
http://www.rferl.org/content/Kabardian_Insurgent_Leader_Killed_In_Nalchik/1993551.html

“National Strategy for Combating Terrorism,” *Council on Foreign Relations* (Sep 2006), str. 11-12. Staženo online 10. 5. 2015 <http://www.cfr.org/counterterrorism/national-strategy-combating-terrorism-2006/p11389>

“Baján al-imárát haula istišhád al-kádí Seífaláh Anazúr ibn Eldár“ *Tawheed* (23. 10. 2010). Staženo online 25. 4. 2010 <https://www.tawhed.ws/c?i=353>

Monografie

John Arquilla a David Ronfield, *Networks and Netwars: The Future of Terror, Crime and Militancy* (RAND Corporation, 2001), 380 s.

Ali Askerov, *Historical Dictionary of The Chechen Conflict* (Rowman and Littlefield, April 2015), 310 stran.

Audrey Kruth Cronin, *How Terrorism Ends: Understanding the Decline and Demise of Terrorist Groups* (Princeton University Press, 2009), 432 stran.

Elena Pokalova, *Chechnyas Terrorist Network: The Evolution of Terrorism in Russia's North Caucasus* (ABC-CLIO, 2015), 259 stran.

Jean-Francois Ratelle, „*Radical Islam and the Chechen War spillover: A Political Ethnographic Reassessment of the Upsurge of Violence in the North Caucasus since 2009*“, dizertační práce, Otavská Univerzita, Kanada (2013), 353 stran.

Jean-Francois Ratelle, “The North Caucasus Insurgency: Understanding the Chechen Rebels in the Context of Caucasus Emirate” v *Chechnya in War and Beyond*, ed. Anne Le Huerou et al. (Routledge, 2014).

Marc Sageman, *Understanding Terror Networks* (University of Pennsylvania Press, April 2004), 232 stran.

Robert W. Schaefer, *The Insurgency in Chechnya and the North Caucasus: From Gazavat to Jihad*, (Santa Barbara: ABC-CLIO, 2010) 303 pages.

Marat Shterin a Akhmed Yarlykapov, "Caliphate in the Minds and Practices of Young Muslims in the Northern Caucasus" v *Demystifying the Caliphate*, ed. Madawi Al-Rasheed et al. (Oxford University Press, 2012), s. 247-272.

Max Weber, *Wirtschaft und Gesellschaft: Grundriss Der Verstehenden Soziologie*, sestaveno Johannesem Winckelmannem (Tübingen: Mohr Siebeck, 2002) 948 stran.

Periodika

Stephane Carvin, "The Trouble with Targeted Killing" *Security Studies* Vol. 2, Issue 3 (2012), s. 529-555.

Audrey Kruth Cronin, "How Al-Qaida Ends: The Decline and Demise of Terrorist Groups" *International Security* Vol.31, No. 1 (Summer 2006), s. 7-48.

Stewart J. D'Alessio, Lisa Stolzenberg a Dustin Dariano, "Does Targeted Capture Reduce Terrorism?" *Studies in Conflict and Terrorism* Vol. 37, Issue 10 (2014), s. 881-894.

Keith Patrick Dear, "Beheading the Hydra? Does Killing Terrorist or Insurgent Leader Work?" *Defence Studies* Vol. 13, Issue 3 (September 2013), s. 293-337.

Michael Freeman, "A Theory of Terrorist Leadership (and its Consequences for Leadership Targeting)" *Terrorism and Political Violence*, Vol. 26, Issue 4 (2014), s. 666-687.

Boaz Ganor, „Defining Terrorism: Is one Mans Terrorist Another Mans Freedom Fighter?" *Police Practise and Research: an International Journal*, Vol. 3, Issue 4 (2002) s. 287-304.

Theodore P. Gerber a Sarah E. Mendelson, „Security Trough Sociology: The North Caucasus and the Global Counterinsurgency Paradigm“ *Studies in Conflict and Terrorism*, Vol. 32, Issue 9 (2009), s. 831-851.

Jasuits, Grazvydas, „Armed Violence in Dagestan: the role of the Caucasus Emirate“ *Journal of Global Peace and Conflict*, Vol. 2, No. 1 (June 2014), s. 85-102.

Gordon M. Hahn, “Getting the Caucasus Emirate Right” *A Report of the CSIS Asia and Eurasia Program* (August 2011), 27 stran.

Gordon M. Hahn, “The Caucasus Emirate Jihadists: The Security and Strategic Implications” v *Russias Homegrown Insurgency*, ed. Stephen J. Blank (Stategic Studies Institute, October 2012), s. 1-97.

Patrick B. Johnston, "Does Decapitation Work? Assessing the Effectivness of Leadership Targeting in Counterinsurgency Campaigns", *International Security* Vol. 36, No. 4 (Spring 2012), s. 47-79.

Jenna Jordan, “Can AL-Qaeda Survive bin Ladens Death? Evaluating Leadership Decapitation” *CTC Sentinel*, Vol. 4, Issue 64 (June 2011),

Jenna Jordan, "When Heads Roll: Assessing the Effectivness of Leadership Decapitation" *Security Studies* Vol. 18, Issue 4 (2009), s. 719-755.

Javier Jordán, "The Effectivnes of the Drone Campaign against Al-Qaeda: A Case Study" *Journal of Strategic Studies*, Vol. 37 No.1 (2014), s. 4-29.

Joshua Kilberg, „A Basic Model Explaining Terrorist Group Organisational Structure“ *Studies in Conflict & Terrorism*, Vol. 35, Issue 11 (2012), s. 810-830.

Alexander Knysh, “Islam and Arabic as the Rhetoric of Insurgency: The Case of the Caucasus Emirate” *Studies in Conflict and Terrorism* Vol. 35, Issue 4 (April 2012), s. 315-337.

Kevin D. Leahy, "From Racketeer to Emir: Political Portrait of Doku Umarov, Russia's Most Wanted Man" *Caucasian Review of International Affairs* Vol. 4 (2010), str. 248-270.

Aaron Mannes, "Testing the Snake Head Strategy: Does Killing or Capturing its Leaders Reduce a Terrorist Group's Activity?" *The Journal of International Policy Solutions* Vol. 9 (Spring, 2008), s. 40-49.

Kent L. Oots, "Organizational Perspectives of the Formation and Disintegration of Terrorist Groups," *Terrorism* Vol. 12, No. 3 (1989), s. 139-152.

Bryan C. Price, "Targeting Top Terrorists: How Leadership Decapitation Contributes to Terrorism" *International Security* Vol. 36 (Spring 2012), s. 9-46.

Domitilla Sagramoso, „The Radicalisation of Islamic Salafi Jamaats in the North Caucasus: Moving Closer to the Global Jihadist Movement?“ *Europe-Asia Studies*, Vol. 64, No.3 (May 2012), s. 561-591.

Domitilla Sagramoso, „Violence and Conflict in the Russian North Caucasus“ *International Affairs*. Vol. 83, Issue 4, (July 2007), s. 681-705.

Richard Sakwa, "Revenge of the Caucasus: Chechenisation and the Dual state in Russia" *Nationalities Paper: Journal of Nationalism and Ethnicity* Vol. 38, No. 5. (September 2010) s. 601-622.

Joshua Sinai, "Russian Counterterrorism Policy" *inFocus Quarterly*, Vol. 8., No. 1 (Winter 2014). Staženo online 7. 5. 2015
<http://www.jewishpolicycenter.org/4922/russia-counterterrorism-policy>

Emil A. Souleimanov, „Kabardino-Balkaria Risks Becoming New Insurgency Hotspot“ *CACI Analyst* (3. 2. 2011). Staženo online 31. 5. 2015
<http://old.cacianalyst.org/?q=node/5507>

Emil A. Souleimanov, „Prospects for the Caucasus Emirate Under Kebedovs Leadership“ *CACI Analyst* (5. 8. 2014). Staženo online 30. 4. 2015 <http://www.cacianalyst.org/publications/analytical-articles/item/13015-prospects-for-the-caucasus-emirate-under-kebedovs-leadership.html>

Emil A. Souleimanov, “The Caucasus Emirate: Genealogy of an Islamist Insurgency“ *Middle East Policy*, Vol. 11, Issue 4 (2014), s. 155-167.

Aaron Y. Zelin, “The Reunification of the Caucasus Emirate” *CACI Analyst* (31.8.2011). Staženo online 7. 5 2015 <http://old.cacianalyst.org/?q=node/5619/print>

Internetové zdroje

Clara Abraham, „From Russia with Love: the Caucasus Emirate as a Dark Network“ publikváno na serveru *academia.com*. 104 s. Staženo 19. 4. 2015.

„North Caucasus: The Challenges of Integration, Islam, the Insurgency and Counter-Insurgency“ *International Crisis Group Europe Report No. 221*, str. 23. <http://www.crisisgroup.org/en/regions/europe/north-caucasus/221-the-north-caucasus-the-challenges-of-integration-ii-islam-the-insurgency-and-counter-insurgency.aspx>

„Russia“ *World Almanach of Islamism*, vydáno Radou pro americkou zahraniční politiku (2013), str. 5. Staženo 18. 3. 2015 online http://almanac.afpc.org/sites/almanac.afpc.org/files/Russia_0.pdf

„Special Series: Consolidation of the Caucasus Emirate“ *Stratfor Global Intelligence* (25. 5. 2015). Staženo online 31. 5. 2015 <https://www.stratfor.com/analysis/special-series-consolidation-caucasus-emirate>

Murad Batal Aš-Šišani „Chíláfát al-Kaukaz al-Islamíja bin-al-kaumíníjín wa al-džihádíjín... tandur istimrár ištiál al-mintaka“ *saouss.com* (17. 8. 2010). Staženo online 10. 5. 2015 <http://www.saouss.com/alhayat/172769>

Murad Batal aš-Šišani „Sálafíja džihádíja astanafat našátihá álá waka nízáat kaumíja wa wataníja“ *sauress.com* (17. 4. 2011). Staženo online 10. 5. 2015 <http://www.sauress.com/alhayat/256257>

Ali Nor Tabandeh „Observations on the Meaning of Bayat“ *Islam and Sufism*, str. 2. Staženo online 19. 4. 2015 <http://www.sufism.ir/books/download/english/Observations-on-the-Meaning-of-Bayat.pdf>

Mairbek Vatchagaev „*Moscow Kills Rebel Leaders in Kabardino-Balkaria, but was it a Mortal Blow?*“ *Euraasia Daily Monitor Vol. 8. Issue 87. (May 2011)*. Staženo online 30. 5. 2015 http://www.jamestown.org/programs/edm/single/?tx_ttnews%5Btt_news%5D=37889#.VUavTPntmkq

Mairbek Vachagaev „The life and times of Emir Magas: Ingushetias Most Wanted“ *Moldova.org* (20. 6. 2010). Staženo online 30. 5. 2015 <http://www.moldova.org/the-life-and-times-of-emir-magas-ingushetias-most-wanted-210262-eng/>